

Dvojmesačník, máj – jún 2016

|||
číslo 1
ročník 1

Trenčín región

Báthoryčka je späť!

Čachtický hrad odhalil nové stopy po krvavej grófke

strana 8 – 9

Stredné školy

September v novom

strana 4

Ľudové tradície, aj rekordy

Sadíme máje

strana 7

Reportáž z konca kraja

Zabudnuté gate

strana 10 – 11

04 >

Nevieme, čo doma máme

Pamätám si na časy, keď sme ako chlapi sedeli na lavičke pre domov a nahlas snivali, kde všade by sme chceli byť. V hlave mapa: New York, Austrália, Sibír, Čínsky múr. Plus brazílske Rio, futbal v Barcelone, Mŕtve more...

Do cesty okolo sveta zasiahla naša starká. Vraj kam máme tak naponáhlo. „Chlapi, vy ani neviete, čo všetko máme doma!“ My sme len ohrnuli nosom. S odstupom času potvrdzujem, že naše babky, starké, krstné, mamy vyvážili každé slovo zlatom. Za pravdu im dáva aj moja skúsenosť. Spoznal som svet za veľkou mlákou

po skončení vysokoškolského štúdia, počas neho aj Veľkú Britániu. Mám rád výzvy, ale nie bezhlavé. Precestoval a videl som toho v živote naozaj veľa, ale domov som sa vždy rád vracal. Nie nadarmo sa hovorí, že všade dobre, doma najlepšie.

Naše babky majú pravdu, keď tvrdia, že nevieme, čo doma máme. V roku 2013 som prešiel celý náš Trenčiansky kraj. Križom-kražom, všetkých 276 miest a obcí. Pred touto cestou som mal pocit, že kraj dôverne poznám a nič ma neprekvapí. Po Tour sa môj pohľad zmenil. Na to, aby sme spoznali históriu, tradície a ľudí v

našom kraji, potrebujeme celý život. Prečo to spomínam? V rukách držíte prvé číslo dvojmesačníka Región Trenčín a teším sa, že je na svete. Mimochodom, sú to historicky prvé noviny so zameraním na Trenčiansky samosprávny kraj a tematiku cestovného ruchu. Želám im veľa spo-

kojných čitateľov, redakcii množstvo inšpirácie, zaujímavých tém a užitočných informácií. Určite je z čoho čerpať, studnica je bohatá. Aby sme vedeli, čo všetko doma máme.

Jaroslav Baška,
trenčiansky župan

Nové autobusy

V roku 2016 plánuje Trenčianska župa zakúpiť 60 nových autobusov prímestskej dopravy, čo znamená výmenu 60 najstarších autobusov, ktorých priemerný vek je 12 rokov. Pokračovanie obnovy vozidlového parku má zabezpečiť pohodlnú, kvalitnú, bezpečnú, ale aj ekologickú prepravu cestujúcich na území celého kraja. TSK však pokračuje v spolupráci aj so Žilinským samosprávnym krajom, a to pri tvorbe Integrovaného dopravného systému, ktorý má zabezpečiť zjednotenie taríf prímestskej autobusovej dopravy, sprehľadnenie cenových podmienok a zefektívnenie nutných prestupov. (žol)

ANKETA: Čo vieme o úlohách župy?

Pýtali sme sa v uliciach Prievidze

Peter (71)
dôchodca – Žiar nad Hronom

Býval som síce v Trenčíne, pochádzam odtiaľ, ale fakt neviem o kompetenciách samosprávneho kraja. Ani Trenčianskeho, ani toho, čo je u nás. Teraz totiž žijem v Žiari nad Hronom.

Jozef (36)
predajca – Prievidza

Trenčiansky samosprávny kraj moc nepoznám. Niečo o jeho úlohách si pamätám spred volieb. Viem, že sa stará o niektoré cesty v kraji, zdá sa mi, že o stredné školy aj o niektoré nemocnice. Neviem presne o ktorých, ale teda minimálne o našu v Bojniciach – v súvislosti s informáciami o nedávnom štrajku zdravotných sestier.

Slavka (45)
Handlová

Asi majú na starosti všetko. Všetky mestá a inštitúcie, ktoré tu sú. Školy, úrady, lekárov. Jednoducho všetko.

Ondrej (76)
dôchodca – Handlová

Počul som, že niečo také je, ale netuším, čo riešia. Patríme pod prievidzský okres a neviem, čo je v Trenčíne. Som dôchodca, mám v Trenčíne vnuka, jedine že by tam on šiel niečo vybavovať.

Danka (49)
referentka – Prievidza

Čo sa týka Trenčianskeho samosprávneho kraja, malo by ísť o nadradenú zložku nad prievidzským okresom. Aspoň tak si myslím. Má väčšie kompetencie v záležitostiach ciest, pozemkov, komunikácií, nemocnice.

Tatiana (53)
železničiarica – Prievidza

Všade sú nejaké úrady a človek zisťuje, kde čo vybaví, až keď niečo konkrétne potrebuje. Našťastie, zatiaľ som nepotrebovala riešiť nič cez krajské úrady, stačilo mi v meste. (ras)

Motoristi a cestujúci sledujú správu kraja najmä s ohľadom na cesty. Pod kraj spadajú cesty druhej a tretej triedy. Upravuje, rekonštruje a, samozrejme, zabezpečuje ich zimnú údržbu. Z rozpočtu tiež podporuje prímestskú autobusovú dopravu, čím znižuje reálnu cenu cestovného pre cestujúcich.

Trenčiansky kraj zriaďuje aj tri nemocnice na území kraja – v Bojniciach, Považskej Bystrici a na Myjave. Pôsobí aj na úseku zdravotnej starostlivosti a humánnej medicíny, čo znamená, že vydáva napríklad povolenia a zabezpečuje sieť ambulatných lekárov či zubárov. Krajská samospráva zriaďuje aj domovy sociálnych služieb, špecializované zariadenia...

Pôsobenie kraja má však aj kultúrny charakter. Kým mestá a obce sa starajú o školstvo v materských a základných školách, kraj má na starosti stredné školstvo. Je to práve župa, ktorá rozhoduje o počte tried na jednotlivých školách, ale aj o školách samotných a ich vzdelávacom programe – napríklad aj otázke podpory duálneho školstva. Kraj spravuje rôzne knižnice, múzeá, galérie, kultúrne pamiatky. Jednou z najvýznamnejších je Trenčiansky hrad. (žol)

589 935

obyvateľov mal Trenčiansky kraj. V tomto ukazovateli je po Trnavskom kraji druhý najmenší, lídrom je Prešovský kraj s 820 697 obyvateľmi. Zdroj: ŠÚ SR, 31.12.2015

Pod strechou a s vlastnou identitou

Predseda KOCR Juraj Gerlici o podpore cestovného ruchu v Trenčianskom kraji

Prečo vznikla Krajská organizácia cestovného ruchu v Trenčíne, aké sú jej ciele a poslanie?

Vznik krajskej organizácie na podporu cestovného ruchu s identitou „Trenčín región“ inicioval Trenčiansky samosprávny kraj v roku 2015. Teší nás, že túto myšlienku uvítali všetky tri oblastné organizácie cestovného ruchu, ktoré v kraji pôsobia od roku 2012, a stali sa zakladajúcimi členmi novej strešnej organizácie. Náš zámer je zvýšiť návštevnosť Trenčianskeho kraja a podporovať produkty, projekty cestovného ruchu, ktoré majú potenciál prilákať čo najviac slovenských a zahraničných návštevníkov.

roviť veľká výzva. Vychádzame z poznatku, že mnohé turistické lákadlá v kraji nepoznáme ani doma, preto sa chceme sústrediť na jeho efektívnu propagáciu. Trenčiansky kraj má deväť okresov, svoje špecifiká, zaujímavosti a vzhľadom na rozlohu kraja nemusia na Myjave poznať atrakcie Hornej Nitry a naopak. Pracujeme na vytvorení internetového portálu, ktorý bude integrovať všetky informácie o kraji, o možnostiach strávenia voľného času, športového vyžitia, kvalitného ubytovania, stravovania či zážitkovej turistiky.

Turisticko-informačný portál možno teda nazvať pilotným projektom týchto týždňov?

Určite, ale nebude to klasický turisticko-informačný portál, aký poznáme z iných organizácií cestovného ruchu. Stavili sme na veľmi inovatívny a moderný projekt. Portál bude jednoduchý na ovládanie, aby sme návštevníka webovej stránky neodradili zložitým menu. Portál bude responzívny, čiže informácie o kraji budú prispôbené na čítanie v moderných zariadeniach ako mobil či tablet. Analyzovali sme správanie návštevníkov turistických portálov, takže on-line platforma www.trencinregion.sk je šitá na mieru a odráža moderný trend rýchleho

prístupu k informáciám. Pre zahraničných návštevníkov bude portál fungovať v rôznych jazykových mutáciách. Navyše, KOCR Trenčín región bude prezentovať Trenčiansky kraj v rámci slovenského predsedníctva v Rade EÚ.

Mnohé organizácie cestovného ruchu podporujú návštevnosť v regiónoch novými podujatiami. Plánuje aj KOCR Trenčín región takéto aktivity?

Intenzívne napríklad pripravujeme projekty s cieľom zvýšiť atraktivitu Trenčianskeho hradu a rozšíriť portfólio podujatí organizovaných v kraji.

V letnej sezóne plánujeme podujatie pre rodiny s deťmi, ktoré sme zatiaľ pracovne nazvali „Piknik s operetou na hrade“. Chceme domácim, ale aj návštevníkom Trenčína ponúknuť nevšedný zážitok – spojiť hudobné umenie s rodinným relaxom, a to všetko pod nádhernou panorámou Trenčianskeho hradu.

Hovorí sa, že často ani doma nevieme, čo všetko Trenčiansky kraj ponúka. Ako motivovať ľudí, aby spoznávali svoj kraj?

KOCR Trenčín región spustí v máji 2016 projekt na podporu domáceho turizmu pod názvom ŠTURIZMUS. Jeho podstatou je podnietiť ľudí, aby navštívili všetkých 11 hradov a zručanín, ktoré sa v Trenčianskom kraji nachádzajú. Práve tieto pamiatky vyzdvihol vo svojich prácach aj Ľudovít Štúr, slávny rodák z nášho kraja. Odtiaľ pochádza názov projektu. Chceme spojiť históriu s moderným spoznávaním kraja formou geocachingu. Domáci turizmus a spoznávanie krás kraja podporuje aj cykloturistický projekt „Vrchárska koruna Trenčianska“, ktorého sme partnerom. Je určený pre cyklistov a turistov, ktorí chcú zdolať 20 vrcholov Trenčianskeho kraja. Podrobné informácie ku všetkým projektom budú dostupné na webovej stránke www.trencinregion.sk. (red)

KOCR Trenčín región - členovia (5):

Trenčiansky samosprávny kraj.
Oblasťná organizácia cestovného ruchu Región HORNÁ NITRA – BOJNICE, Oblastná organizácia cestovného ruchu Trenčianske Teplice, Oblastná organizácia cestovného ruchu Región Horné Považie, Oblastná organizácia cestovného ruchu Trenčín a okolie

Máte recept, ako prilákať návštevníkov do Trenčianskeho kraja?

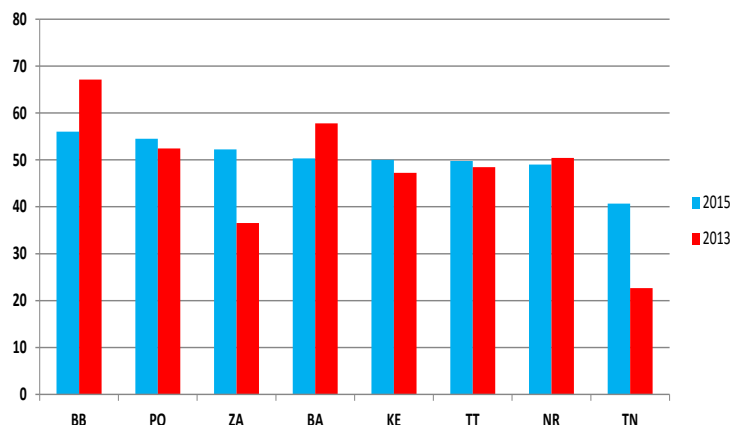
Zvýšiť návštevnosť sa nedá zvečera do rána, je to beh na dlhú trať a zá-

Skokan v transparentnosti sa doťahuje

V závere roka 2015 zverejnila Transparency International Slovakia (TIS) aktuálny rebríček transparentnosti žúp.

Podľa neho sa priemerné skóre žúp

prvýkrát prešlo cez hranicu 50% (50,2%). Najvýraznejší posun znamenala Trenčianska župa, ktorá si v porovnaní s hodnotením v roku 2013 (22,5%) polepšila o viac ako

18 percentuálnych bodov. Stala sa síce najväčším skokanom rebríčka, no so skóre 40,7% stále uzatvára poradie žúp.

„Kým v Trenčianskom kraji, kde nahradil Jaroslav Baška župana Pavla Sedláčka, sa podarilo procesy väčšej otvorenosti naštartovať, v Banskobystrickej župe bola situácia opačná. Nový župan Marian Kotleba, ktorý odstavil Vladimíra Maňku, zvrátil viaceré pozitívne opatrenia a kraj si v rebríčku pohoršil až o 11 percentuálnych bodov,“ uvádza sa okrem iného v tlačovej správe TIS.

Hodnotenie realizuje TIS v rámci projektu Otvorená samospráva a

aktualizuje ho každé dva roky po posúdení otvorenosti samosprávnych krajov verejnej kontrole. Hodnotí sa jedenásť oblastí, ako napríklad prístup k informáciám, financie a obstarávanie, predaj a prenájom majetku, personálna a mediálna politika, etika a konflikt záujmov... (red)

V Trenčianskom kraji je prevaha žien, tvoria 50,90% celkovej populácie, muži 49,10%. V absolútnych číslach je žien viac presne o

10 631

Zdroj: ŠÚ SR, 31.12.2015

Projekt Zelená župa je vraj nekonečný

Separovať odpad, kupovať toľko potravín, koľko spotrebujeme, šetriť v byte elektrickou energiou. Byť ekologický je v kurze v domácnostiach aj na cestách. Najnovšie sa ako prvý z krajov do projektu Zelená župa zapojil Trenčiansky samosprávny kraj. Mnohí sa pritom pýtajú, ako môže byť akákoľvek samospráva zelená. Odpoveď je jednoduchá. Podľa župy sa dá klasická papierová komunikácia vymeniť za elektronickú, treba postupne zatepliť budovy v správe kraja a dokonca vymeniť služobné motorové autá za elektromobily a dobudovať sieť nabíjajúcich staníc. Takúto enviroaktivitu víta aj ministerstvo životného prostredia, ktoré v myšlienke „byť zelený“ podporí aj ďalšie samosprávy. S financovaním sa však musia spoliehať na vlastné rozpočty, prípadne skúsiť výzvy EÚ. Martin Maciček, projektový manažér trenčianskej „Zelenej župy“, hovorí, že cieľom projektu je znížiť ekologickú stopu a zvýšiť envirovedomie obyvateľov kraja. Okrem toho tiež osvetu a envirovzdelávanie, ale aj budovanie populárnych cyklotrás. Celý proces je podľa neho optimistický a nekonečný. „Stále treba napredovať a vždy je dôvod na znižovanie ekologickej stopy nášho úradu na životné prostredie,“ uzatvoril Martin Maciček.

(ras)

Autá budúcnosti majú kde „tankovať“

Služobné autá budú k životnému prostrediu šetrnejšie. Tí úradníci, ktorí často cestujú, budú jazdiť bez emisií.

Nový vozový park už nemá byť motorový, ale elektromobilový. Projekt „Zelená župa“ totiž ráta s tým, že práve autá budúcnosti znížia emisie a následne ochránia naše životné prostredie. S ich prevádzkou však súvisia aj nabíjacie stanice.

„Na území Trenčianskeho kraja sú momentálne štyri nabíjacie stanice, z toho len jedna rýchlonabíjacia. Sieť chceme rozšíriť o ďalšie tri, na Myjavsku, v Považskej Bystrici a

v Prievidzi,“ konkretizoval zámer župy vedúci oddelenia dopravy na TSK Jaroslav Pleva. Na nové „elektrotankovanie“ má kraj v rozpočte vyčlenených 100-tisíc eur. Krajským poslancom sa myšlienka ekologického jazdenia pozdáva. S požiadavkou na nabíjacie stanice sa pridali aj zástupcovia z ďalších miest. „V okrese Partizánske nemáme elektrostanicu, a keďže rastie počet elektromobilov aj elektromotocyklov, uvítali by sme ju aj u nás,“ vysvetlil poslanec z Partizánskeho Erich Dvonč.

Podľa trenčianskeho župana Jaroslava Bašku nie je vylúčené, že

v budúcnosti sa sieť elektrostaníc doplní. Zatiaľ ide o pilotné nabíjacie a ako sám hovorí: „... niekde treba začať.“ Zároveň dodáva, že táto myšlienka by mohla postupne osloviť aj samotné mestá, ktoré by doplnili a vybudovali ďalšie rýchlonabíjacie stanice. Všetky by boli, samozrejme, dostupné nielen úradníkom, ale aj širokej verejnosti a podnikateľom. „Môže to byť impulz pre mestá v našom kraji, aby motivovali taxislužby na elektromobily. Treba dodať, že tie sú napríklad oslobodené od dane z motorových vozidiel,“ vysvetľuje výhody elektromobility predseda TSK Jaroslav Baška.

Všetky elektronabíjacie v kraji sú momentálne bezplatné. A ani pri nových staniciach by ste za „tankovanie“ nemali platiť. Jaroslav Pleva však upozorňuje, že v súčasnosti prebiehajú legislatívne procesy práve v otázke úhrady za dobíjanie áut elektrickou energiou. (ras)

9,18%

rozlohy SR tvorí práve Trenčiansky kraj. So 4 502km² je na 6. mieste, za ním sú Trnavský a Bratislavský kraj, najväčší je Banskobystrický kraj.

Zdroj: ŠÚ SR, 31.12.2015

Od septembra v nových priestoroch – konečne!

Zdravotníkov z trenčianskej strednej školy čaká sťahovanie. Už desaťročia sídlia v centre krajského mesta, v priestoroch prenajatých od nitrianskeho biskupského úradu.

K historickej budove si našli vzťah učelia aj študenti. Svrme však tvrdia, že nech už sú priestory akékoľvek pekné, kapacitne dávno nestačia.

Riaditeľka strednej zdravotníckej školy Eva Červeňanová opisuje kuriózne riešenie súčasnej situácie. „Naši učitelia nemajú kabinety, len zborovňu. Hovorím na to so zveličením, že majú k sebe akosi bližšie. Je ich však toľko, že za jedným písacím stolom musia sedieť dvaja. Dobrých ľudí sa všade veľa zmestí a navzájom sa snažia vychádzať. Učebne? V rámci priestorových možností máme aj odborné, na odborné predmety využívame tiež pracoviská priamo z praxe. No čo sa týka priestorov na vzdelávanie, museli sme si požičať päť tried na neďalekom gymnáziu. Na telocvik využívame Sokolovňu.“

Budúci zdravotníci z Trenčína študujú v piatich odboroch, vrátane atraktívneho zamerania zubný asistent. V rebríčku dvadsiatich deviatich stredných zdravotníckych škôl skončila tá trenčianska podľa INEKO prvá. Podľa prvej dámy školy Evy Červeňanovej je to dostatočný dôvod na nové, väčšie priestory. Len vlni sa o štúdium na škole uchádzalo 460 žiakov. Prijatí aj z kapacitných dôvodov mohli len stopäťdesiat.

„Napríklad v rámci odboru zubný asistent musíme zriadiť zubnú ambulanciu. Naši farmaceutickí a zdravotníckí laboranti zas potrebujú nové laboratória, spolu ich bude trinásť. A chýbajú tiež špeciálne a odborné učebne,“ vymenúva aktuálne požiadavky riaditeľka školy. Pritom nové priestory – už zrušenú strednú odbornú školu podnikateľskú – má zriaďovateľ, Trenčianska župa, vybrať. Veľké sťahovanie bolo v pláne vlni a

v nových priestoroch mal začať školský rok 2015/2016. Učebne, pedagógov aj žiakov však stále nájdete v starých priestoroch.

Škrt v pôvodnom pláne podľa predsedu TSK Jaroslava Bašku spôsobila nepresná dokumentácia rekonštrukcie podnikateľskej školy. „Ďalší problém bolo verejné obstarávanie, ktoré sme zrušili a museli sme vyhlásiť nové,“ dopĺňa pátalie so sťahovaním Baška. So študentmi – maturantmi sa však dohodol, že aj keby robotníci školu stihli prerobiť podľa ich požiadaviek, maturovať budú ešte v starej budove. Riaditeľka školy dopĺňa, že na starej adrese sa uskutoční aj prijímacie konanie na nový školský rok 2016/2017. „Sťahovanie sa tak začne cez prázdniny. Naši ľudia sa už veľmi tešia, máme veľa dobrých nápadov a do septembra to zvládneme,“ neskrýva optimizmus Eva Červeňanová. Zdravotníkov v pôvodnej budove od septembra nahradia predškôláci. Biskupský úrad ju pretvorí na cirkevnú materskú školu. (ras)

Polmiliónové dedičstvo

Pokutu vo výške takmer pol milióna eur spláca Trenčiansky samosprávny kraj od augusta 2015.

Pridelil mu ju Úrad pre verejné obstarávanie, a to za výstavbu svojho sídla. Vedenie župy síce neblahé dedičstvo začalo splácať, no zároveň podalo trestné oznámenie. Peniaze na pokutu chce vymôcť od zodpovedného úradníka, ale podľa odborníčky na samosprávu bude problém po desiatich rokoch nájsť vinníka. Úrad sídli v relatívne novej budove. Pred desiatimi rokmi ju dal postaviť vtedajší a vôbec prvý župan čerstvého samosprávneho kraja. Malo to však jeden háčik. Desaťmiliónová zákazka (v eurách) na stavbu získala priamym zadanim firma na jar roku 2006. Župa to vtedy obhajovala časovou tiesňou – základová doska mala byť v zlom technickom stave a bolo treba konať. Robotníci sa do stavby pustili už na jeseň 2006.

S týmto argumentom sa však Úrad pre verejné obstarávanie (ÚVO) neuspokojil a kraju ešte v tom istom roku udelil pokutu. Kolotoč odvolávaní a obnovených konaní spôsobil, že pokuta nadobudla právoplatnosť až v roku 2015. Definitívny verdikt z úst hovorca ÚVO Jána Mažgúta: „Pokuta vo výške 496 414,33 eur pre TSK za to, že dňa 5. januára 2006 uzavrel Zmluvu o dielo s vybraným uchádzačom v zmluvnej cene 9,928 milióna eur na administratívnu budovu TSK metódou priameho rokovacieho konania bez zverejnenia, a to bez splnenia podmienky pre jeho použitie.“

Ani tentoraz nie je Trenčianska župa, presnejšie jej nové vedenie, spokojná so záverom ÚVO. Ibaže zo zákona už musí pokutu splácať a na prvý pohľad to vyzerá ako priznanie viny a zmierenie sa s výškou pokuty. Na takmer polmiliónovú pokutu TSK a ÚVO zostavili splátkový ka-

lendár. Do júna 2016 pôjde z krajského rozpočtu každý mesiac tisíc eur, ďalšie dva roky už budú splátky vyššie, a to až dvadsaťnásobne. Pokuta sa postupne spláca, no kraj o peniaze prísť nechce. „Proti rozhodnutiu úradu sme podali žalobu a budeme čakať, ako súd rozhodne. Keď potvrdí rozhodnutie Úradu pre verejné obstarávanie, osobne podám trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a, ktorý má na svedomí porušenie zákona o verejnom obstarávaní. Za pol milióna eur mohol kraj urobiť veľmi veľa pre obyvateľov

tohto regiónu,“ vysvetľoval súčasný župan Jaroslav Baška.

To, že kraj pokutu musí splácať a až potom môže vymáhať náhradu škody, potvrdil aj odborník na komunálne právo Vladimír Pirošík. Eva Balázová z Asociácie komunálnych ekonómov podporuje podanie žaloby a hľadanie vinníka. „Pochybením verejných funkcionárov dochádza k obrovským únikom verejných zdrojov. Ak sa už takáto situácia vyskytne, treba nájsť tých, ktorí ju spôsobili a prešetriť mieru ich zavinenia, aby mohli znášať následky.“

Ďalšia nášľapná mína. Aj takto reagovali niektorí poslanci Trenčianskej župy, keď sa dozvedeli o splácaní ďalšej pokuty.

Tentoraz sa audítorom z ministerstva financií nepozdávalo verejné obstarávanie na rekonštrukciu historických kasární.

Tie ešte v roku 2010 dalo zrekonštruovať bývalé vedenie Trenčianskeho samosprávneho kraja. Staronová súčasť Trenčianskeho hradu však prinášala

problémy počas stavby. „Už od začiatku tam nesedela projektová dokumentácia s realizačnými prácami, museli sme investovať ďalšie župné peniaze, aby boli kasárne vôbec skolaudované,“ opisuje šéf samosprávneho kraja Jaroslav Baška. Z dva a polmiliónovej dotácie na projekt štát napokon škrtol štvrtinu. V prepočte to znamená, že takmer 600-tisíc eur za kasárne musí zaplatiť kraj z vlastného rozpočtu, splátkový kalendár si dohodli do ok-

Mína z kasární

tobra 2018.

Súčasnú vedenie a poslanci kraja nemajú inú možnosť, ako pokutu zaplatiť. Hľadať vinníka a súdiť sa môžu neskôr. Poslanec Štefan Škultéty to nazval nášľapnou minou. „Stávame sa poslancami, ktorí splácajú hriechy iných z minulosti. Je to ďalšia pokuta v poradí. Plány, ktoré má zastupiteľstvo na rozvoj kraja, narážajú na časované bomby, ktoré tu boli hodené.“

Či sa župe podarí nájsť osobu zodpovednú za kasárne a zosobniť jej škodu za nepodarené rozhodnutie, je otáznne. Verejné obstarávanie na historické kasárne totiž zabezpečovala externá firma. Podľa Úradu pre verejné obstarávanie mohlo konanie firmy ovplyvniť výsledok obstarávania. „Išlo o nedostatočné vysporiadanie sa s relevantnosťou predložených dokladov v užšej súťaž, teda nesprávne uznanie

predložených referencií,“ upresnila hovorkyňa TSK Jana Paulínyová.

Mnohé samosprávy – či už krajské, ale aj tie mestské – vedia o verejných obstarávaníach svoje. Vďaka nim síce dokážu ušetriť financie, často však narazia na byrokratické polená. „Meškáme s výzvami a čerpaním eurofondov, pretože legislatíva s nimi spojená je veľmi komplikovaná. Mestá a obce musia namiesto projektov riešiť právne spory s riadiacimi orgánmi. Opakuje sa to pravidelne, všetci to kritizujú, ale nikto s tým nič nerobí,“ opisuje Štefan Škultéty, krajský poslanec a zároveň primátor Trenčianskych Teplíc. So županom Jaroslavom Baškom sa zhodli, že na ďalšie dedičstvo z minulosti opäť doplatia len ľudia. Takmer 600-tisíc eur sa totiž mohlo investovať do škôl, nemocníc či opravy ciest.

stranu pripravil Radovan Stoklasa

KRÁTKE SPRÁVY : Do priechodov kraj investuje 400 000 eur

• Spolu až **300 pracovných miest** vytvorí výrobca vodomerov v Starej Turej. Mesto na kopaniciach si vybral pre jeho „meračskú“ históriu, a teda kvalifikovanú pracovnú silu. Vyrábať však budú prelomovú novinku v oblasti meračov vodomerov – fungovať budú na diaľku, bez potreby osobných odpočtov v domácnostiach.

• **Bolesti zubov**, ktoré Bánovčanov potrápia cez víkendy alebo počas sviatkov, **musia ísť riešiť do Trenčína**. Zubná pohotovosť v okresnom meste dostala stopku po tom, čo zubári požiadali o jej zrušenie. V Trenčianskom kraji sú momentálne 3 centralizované zubné pohotovosti – v Trenčíne, Prievidzi a najnovšie aj Púchove. Práve tu vznikla nová zubná pohotovosť pre spádovú oblasť okresov Ilava, Púchov a Považská Bystrica, otvorená je v soboty, nedele a sviatky v čase 08:00 – 14.00h.

• Dobrou správou pre pacientov s kožnými ochoreniami, najmä so psoriázou, je, že NsP Považská Bystrica má **novú Fototerapeutickú kabínu** na ošetrovanie kožných ochorení UV žiarením. Zariadenie v hodnote 38 760 eur bola v závere tohto roka zakúpené z prostriedkov Trenčianskeho samosprávneho kraja. Fototerapia je veľmi účinná metóda liečby psoriázy. NsP Považská Bystrica poskytuje fototerapeutickú liečbu mesačne asi 700 pacientom na kožnom stacionári a ďalším pacientom hospitalizovaným na kožnom oddelení.

• Trenčiansky samosprávny kraj efektívne nakladá s finančnými prostriedkami. Pozitívny vplyv na udržiavanie trendu mal aj elektronickou formou vykonávaný proces verejného obstarávania tovarov, prác a služieb. Zásluhou virtuálnej aukčnej siene PROebiz ušetril Trenčiansky samosprávny kraj a organizácie v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti za obdobie od 1.1. – 31.12.2015 takmer 1,14 mil. eur a zásluhou EKS (elektronického kontraktčného systému) takmer 1,34 mil. eur. (baš)

 Máte pre nás tip, tému, podnet? **Sem s ňou!**
redakcia@regiontrencin.sk

Bezpečnosť chodcov na priechodoch už nezaručí len čierno-biela zebra zakreslená na ceste. Súčasnú požiadavku prihládajú najmä na počet áut. Pracovníci z odboru dopravy Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK) si prešli jednotlivé priechody v mestách a obciach a ich zistenia boli vcelku prekvapivé. Žiaľ, v negatívnom zmysle.

„Prezreli spolu 469 priechodov a

Začiatok roka 2016 bol v slovenskom zdravotníctve turbulentný. Tisícny sestier podali v nemocniciach výpovede a práve 31. januára im mala uplynúť výpovedná lehota.

V Trenčianskom kraji sa z troch župných nemocníc v Bojniciach, na Myjave a v Považskej Bystrici k štrajku pripojila bojnická. Výpovede na personálnom oddelení tu podala takmer tretina sestier, spolu 92. Vedenie nemocnice priebežne so sestrami komunikovalo, rozhovory vrcholili najmä v poslednom januárovom týždni. Rokovania prebiehali aj na

mnohé nespĺňajú všetky vyhlášky. Neznamená to, že by automaticky ohrozovali životy chodcov, no nie sú až také bezpečné aj vzhľadom na hustotu premávky,“ ozrejmila dôvody novej štúdie o priechodoch pre chodcov hovorkyňa Trenčianskej župy Jana Paulinyová.

Výsledky kontroly ukázali, že TSK musí do priechodov investovať. Spolu s ním ruku k dielu priložia aj samosprávy. Tie sú totiž vlastníkami chodníkov, na ktorých priechody cez cesty končia. „Samozrejme, vieme samosprávam pomôcť napríklad financovaním projektovej dokumentácie. Celkové finančné náklady vyčlenené v rozpočte na projekty aj štúdiu realizovateľnosti sú 400-tisíc eur.“

Niektoré mestá už s TSK na túto tému rokovali. Napríklad Partizánske navrhovalo aj vybudovanie nového priechodu pre chodcov. No v rámci spomínaného projektu sa ráta iba s re-

konštrukciou už existujúcich. Primátor Jozef Božik sa však nového priechodu vzdať neplánuje. „Nech krajskí poslanci rozhodnú akokoľvek, v našom rozpočte sme už na projekt nového priechodu vyčlenili peniaze. Sme ochotní ho vybudovať aj z vlastných zdrojov. Máme tiež priechody v mestských častiach Šimonovany a Malé Bielice na ceste tretej triedy, teda v správe Trenčianskeho samosprávneho kraja. Tie by sme chceli zaradiť do plánu opráv,“ spresnil Božik.

Podľa hovorkyne TSK Jany Paulinyovej by konkrétne úpravy priechodov mali zahŕňať najmä zvýraznenie samotných priechodov, ich lemujúce osvetlenia priamo na ceste, ale aj bodové osvetlenia ponad priechody. Projekt chce krajská samospráva realizovať v etapách počas nasledujúcich štyroch rokov. Najrizikovejšie úseky pritom prídu na rad už v roku 2016.

(ras)

Zdravotné sestry napokon výpovede stiahli

úroveň riaditeľov jednotlivých nemocníc. Niekoľko dní pred koncom januára bol otázný stav psychiatrického oddelenia bojnickej nemocnice. Hrozilo, že ak sestričky nestiahnu výpovede, jeho fungovanie sa obmedzí len na ošetrovanie a starostlivosť pri akútnych stavoch. Ostatní pacienti boli pripravení na prevoz do nemocníc v Trenčíne, Považskej Bystrici, Martine a Partizánskeho.

S hromadnými výpovedami, avšak s výpovednou lehotou o mesiac neskôr, bojovala aj trenčianska fakultná nemocnica. Ukončenie pracovného pomeru

tu navrhli sestry z pôrodnice a detskej kliniky. Jedna z najvyhládavanejších pôrodníc na Slovensku sa usilovala nájsť krízové riešenie. Hrozilo, že ak by sestry výpovede nestiahli, časť pôrodov by si prerozdělili ostatné nemocnice v kraji. Pôrodnica i detská klinika by síce fungovali, ale v obmedzenom režime. Personálne by zvládli len akútne stavy.

Katastrofické scenáre sa však nenaplnili a sestry výpovede nakoniec stiahli. Všetky oddelenia nemocníc v kraji fungujú v pôvodnom pracovnom režime.

(ras)

Okres Púchov si výrazne vylepšil čísla

V Púchove sa po jeden a pol roka podarilo dokončiť I. etapu Zásobovania a odkanalizovania okresu. Spolu vybudovali takmer 32 km kanalizačných sietí a okolo 8 km vodovodov. Podľa štatistik pripojenia na verejné vodovody resp. kanalizáciu okres Púchov bol na tom najhoršie zo všetkých 9 okresov v Trenčianskom kraji. Pred 3 rokmi (pozn. k 31.12.2012) bolo pripojených na verejný vodovod necelých 77% obyvateľov a na kanalizáciu menej ako 50% obyvateľov okresu Púchov. Projekt toto číslo výrazne zlepšil.

Zlepšeniu životného prostredia prispeli aj nové čističky odpadových vôd v Starej Turej a v Trenčíne. (red)

Sadíme máje – pekné zelené

V ľudovej tradícii na západnom Slovensku mala noc na prvého mája zvláštne čaro. Mládenci stavali pred domy slobodných dievok stromy ozdobené stužkami a šatkami – máje –, ktorými dávali

verejne na známosť svoj vzťah. V noci boli v pohotovosti aj hliadky, aby nebodaj mládenci zo susednej obce, prípadne ďalší nápadníci, nevyvrátili alebo nepodrezali máj. To by bola veľká hanba...

V týchto dňoch sa znova stavajú máje. Na osvieženie pamäti ponúkame text azda najznámejšej ľudovej koledy Sadíme my máje, ktorá zároveň sprevádza príchod mesiaca lásky.

1. Sadíme my máje,
čo nám dajú za ne?
Pálenky červenej
do krbky zelenej.
**Máj, máj, máj, zelený
pod oblôčkom sadený**

2. Vstávaj dievča hore,
sadíme ti máje,
ak hore nevstaneš,

mája nedostaneš.
**Máj, máj, máj, zelený
pod oblôčkom sadený**

3. Máje sme sadili,
všetci sme hrešili,
že bohaté dievky
málo zaplatili.
**Máj, máj, máj, zelený
pod oblôčkom sadený**

Pôvodne sa stavali máje z jedle, smreka alebo borovice s pekným vršiakom. Novším zvykom je pripievňovanie vršiakov k žrdiam.

Neskôr sa táto tradícia zredukovala na jeden ústredný máj v obci či v meste. Máje vyrástli aj pred kultúrnymi domami, kostolmi a významnými budovami. Dievčencom sa stavali iba malé máje a zvyk pomaly zanikal. Renesancia nastala koncom osemdesiatych rokov minulého storočia – máje pre dievky. V minulosti sa ručne stavali aj veľké máje, a to pomocou dvojíc žrdí spojených povrazom, ktorými dvíhali máj. Tradícia sa zachovala bez prerušenia v obci Kubra, dnes v mestskej časti Trenčína, kde musel byť tento symbol vyšší ako veža kostola. (la)

Ilavský rekord vyfúkli Kysuce

Stavenie mája sa popri zachovaní ľudovej tradície stáva aj spoločenskou atrakciou. Svoje o tom vedia aj Ilavčania, ktorí sa v roku 2009 pokúsili o zápis do slovenskej knihy rekordov v stavaní najvyššieho či najdlhšieho mája.

Inšpirovalo ich k tomu mesto Oščadnica, kde v roku 2007 postavili 30 metrov vysoký máj. O dva roky neskôr prišiel na rad súboj Ilava – Vysoká nad Kysucou o prekonanie tohto slovenského rekordu. Na ilavskom námestí vyrástla presne 1. mája 2009 za výdatnej pomoci folklórneho súboru Strážov neuveriteľná, 38 metrov vysoká májka, no na slovenský rekord to napokon nestačilo. V tom istom čase totiž osadili hasiči z Vysokiej nad Kysucou, miestnej časti Kelčov, máj vysoký 38,6 metra. Rekordný zápis teda putoval napokon na Kysuce.

(ras)

Jeden strom postavil, aj tak ho nechala

Má 84 rokov, pochádza zo Selca a takmer polstoročie viedol folklórnu skupinu Selčan. Na máje si pamätá ako dnes.

František Žovinec

Stavenie májov bolo verejným vyznamím mládenca jeho vyvolenej. Máje sa stavali v noci, pri tom sa nespievalo. „Nerobeli zme humbuk, lebo to malo byť prekvapenie. Keď dievka nemala nápadníka, tam sa predbehali chalani, kto postaví, njekeď aj dva-tri stihli. Ale nepamatám si, žebi podrezali máj,“ loví v pamäti v seleckom nárečí František Žovinec. Podľa jeho slov ráno, keď dievka uvidelo pred chalupou máj, zavolali nápadníka a kamarátov, čo mu po-

máhali pri jeho stavaní. Ponúkli im domáce makovníky, syrovníky, lekvárovníky, trúnek. Máje vraj nosili mládenci z hôr na plecach, niektoré boli dlhé aj 30 metrov, jeden nieslo aj osem mladých mužov. Pre dievky sa stavali 10 – 12-metrové máje, koruny sa neprirábali. Vyberali sa máje s peknou korunou, cez deň ich boli obzrieť, v noci zrezali. Farská hora bola najbližšie, z dolného konca chodili do lesa Pod Hradištom. Vtedy sa nikto nepýtal, či si môže odrezat strom. Dnes lesná správa povolí jeden pred kultúrny dom. „V šesdesiatich rokoch zme boli z dichovkou hrat k stavanju májov v Radošine a tam nemali smreki, ale brezi.

Ftedi nám trklo do palice, šak brezi u nás máme. Narúbali zme a na voze odyvezli do dediny,“ spomína Žovinec. Pre brezové máje netreba kopat jamy, stačilo ich drôtom priviazať o plot.

Teraz sa pri stavaní mája zide mládež a spieva, korunu vyzdobí stužkami a „kožmanickými ručníkmi“, zavesí sa aj fľaša. „Staval som jeden máj, ale nechala ma tak. Rukuval som a písali zme si z vojni, keď som prišiel domou, bola vidatá. To sa opčas stávalo. S kamarádmi zme v máji chodili po dedine a spjávali večer pri harmonike, to mo chiba, ten život po dedine,“ vyznal sa František Žovinec. (la)

Báthoryčka je späť!

Čachtický hrad odhalil nové stopy po krvavej grófke

Je až neuveriteľné, ako jedna žena dokáže obrátiť naruby život dediny. Na štyristo rokov, zatiaľ. Alžbete Báthoryovej sa to náramne podarilo. Keď totiž vyslovíte Čachtice, pred očami sa zjaví krvavá grófka a jej sídlo.

Čachtice nie sú len hrad. Zrúcanina nad dedinou zahniezdenou medzi horami. Čachtice sú hit tohtoročnej turistickej sezóny, a nielen v Trenčianskom kraji. Draškovičov kaštieľ, kaplnka, krásne slnečné vinice, tajuplné podzemie... Parádny tip na skvelý výlet do histórie a zážitok do konca života. Každý kút vnímate ako originál. Všade, kde zakopnete, narazíte na krvavé stopy tajomnej grófky.

KUS POCTIVEJ ROBOTY

Fascinujúca téma – život a príbeh nemilosrdnej „slovenskej kamarátky“ grófa Drakulu – zlákala už mnoho umelcov i filmárov. Naposledy legendu čachtickej panej oživil režisér Juraj Jakubisko. Aj keď hrad vyzeral vo filmovej podobe honosne, návštevníci v čase prezentácie filmu mohli priamo v Čachticiach vidieť iba jeho ruiny. Zrúcaninu v roku 2012 zatvorili a turisti sa dostali len pred majestátne múry a bránu hradu. Robotníci tu strávili dva roky, aby sa verejnosť zahryzla do dobovej atmosféry z čias jeho najväčšej slávy.

Stojíme na nádvorí a majstrom remeselníkom posielame na diaľku pochvalu. Urobili kus roboty. Hrad už nie je len kamenná zrúcanina. Pribudli drevené prvky – zrekonštruované strechy aj akési pódium. Očami prehľadávame každý kút, každý vchod. Máme totiž pocit, že

hradná pani tu niekde stále musí byť.

DO PODZEMIA S VEDRAMI

Pýchu nad Čachticami opúšťame a schádzame na miesto, ktoré naša generácia ešte nenavštívila. Tajuplné podzemie je staršie viac ako 500 rokov. Nezná to síce romanticky, ale vlastní ho miestne združstvo. Do čistenia podzemných chodieb sa pred pár rokmi pustili nadšenci z OZ Slovenské podzemie, ich kolegovia z rôznych združení, ale aj miestni študenti a dobrovoľníci. Podarilo sa im odkryť 150 metrov chodieb a

len počas nedávnej brigády vyviezli na svetlo sveta 500 vedier zeminu. „Je zábavné objavovať nové chodby a nálezy. A objavenie steny v zadnej časti podzemia, kde sme našli kosť aj uhlie, bol tiež veľký zážitok,“ spomína si žiak a najnovšie aj dobrovoľný archeológ, 12-ročný Damián Gašpar.

V útrobach podzemia múry nehľadajte. Všetky chodby sú hlinené. Napriek tomu sa dozvedáme, že ide o premyslený systém s vetracími šachtami. „Každých 30 metrov boli vetráky. Sú tu také pivnice, kde je stála teplota 7 – 8 stupňov. Zaujímavosťou je, že najteplejšie tu býva v zime,“ upresňuje nám technické parametre podzemia Miroslav Stupavský z OZ Slovenské podzemie. Svojho času sa vraj miestni v podzemí schovávali pred Turkami. Ak niekomu v de-

dine zhorel dom, s rodinou prežil najkrušnejšie chvíle práve tu. Dedinčania využívali ideálnu klímu na skladovanie potravín, grófká Bátoriová tu pre zmenu mala vínnu pivnicu.

ŽELEZNÁ PANNA AKO ATRAKCIA

Keď sme uviedli, že doteraz do priestorov podzemia nevstúpila naša generácia – tak preto, lebo generácie stáročia dozadu tadiaľto zvesela chodili. Dôkazom je podpis turistu na stene z roku 1650 s odkazom pripomínajúcim niečo ako „Solmos“. Čachtické podzemie ponúka ďalšie prekvapenie i legendu. Už v 19. storočí tu totiž istý uhorský cestovateľ popisoval tajomnú chodbu, ktorá vedie k ešte tajomnejšej sieni. Oveľa skôr, okolo roku 1618, sa v nej mali stretávať slobodomurári.

Ale poďme späť do súčasnosti a na prehliadku podzemia. „Pripravili sme naozaj pútavú a pestrú expozíciu. Najväčším lákadlom je replika železnej panny, mučiaceho nástroja, ktorý podľa legendy používala Alžbeta Bátoriová,“ informuje Eva Frývaldská, vý-

konná riaditeľka Krajskej organizácie cestovného ruchu (KOCR). Doplná, že turisti si môžu vychutnať aj nočnú atmosféru čachtických chodieb.

VYŠETROVANIE, SÚD, POPRAVA

Fragmentsy zo života Bátorovky hľadáme aj v Draškovičovom paláci. Stojí na čachtickom námestí a jedným z top kúskov expozície sú šaty, aké na seba obliekala práve krvavá grófká. Eva Frývaldská pridáva bonus, tešiť sa vraj môžeme na najbližšie leto: „Zažijete tu strašidelné nočné prehliadky. Príbeh Alžbety Bátorovovej preropráva Juraj Thurzo, uhorský palatín, ktorý viedol vyšetrovanie zločinov krvavej grófkky. Stanete sa súčasťou vyšetrovania, odsúdenia a budete svedkami aj štylizovanej popravy osôb,

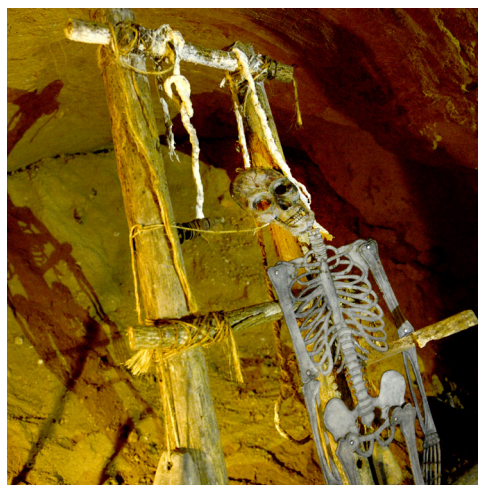
ktoré Alžbete Bátorovovej pri mučení pomáhali.“ Prezentácia Čachtického hradu ako celku je podľa riaditeľky KOCR jednou hlavných aktivít krajskej organizácie na tento rok.

TAJUPLNÁ KAPLNKA

Kaplnku uprostred Čachtíc sme na prvý pokus prehliadli. Jednoduchá budova je však zaujímavejšia, ako by sa zdalo. Má viac rokov ako miestny kostol a ukrýva v sebe niečo „bátorovské“. Nad vchodom je chór, ktorý sem podľa všetkého premiestnili z hradu. Význam samotnej kaplnky bol tak trochu zahalený tajomstvom. „Uplatnenie našla v čase reformácie. Keď bolo v dedine viac evanjelikov, modlili sa v kostole a katolíci boli v kaplnke. Keď sa počty veriacich vymenili, vymenili si aj bohostánky,“ vysvetľuje miestny farár Vladimír Ondáš. Pod kaplnkou sú pochovaní významní obyvatelia Čachtíc, medzi inými aj kostolníci či organisti. Dnes sa tu, naopak, krstí a farár dokonca spomína aj na jednu svadbu.

Falošní filmári

Režiséra Jakubiska sa v 60-tych rokoch minulého storočia snažili s nakrútením filmu o Bátorovke predbehnúť dvaja mladíci z Bratislavy. Pobyt filmárov je dodnes v obci živou témou a domáci naň nespomínajú v dobrom. Mladí študenti totiž nakrúcanie predstierali. V dedine spravili obrovské „haló“ s tým, že do filmu chcú zakomponovať aj miestnych obyvateľov. Tí sa potešili, filmárov hostili od domu k domu, na kastingoch sa predvádzali. Niektoré slečny vraj zahodili zábrany a predviedli aj štekľivé scény. Ibaže v kamere nebol ani meter filmového pásu. Samozvaní filmári nakoniec skončili pred súdom, poškodili vraj dobré meno československého filmu. Prvý filmársky pokus bol na dlhé roky v Čachticiach považovaný za symbol posmechu.

LAHODNÁ BÁTORYČKINA KRV

Najsevernejšia vinohradnícka oblasť na Slovensku je práve v Čachticiach. Slnkom zaplavené svahy sa rok čo rok premietajú do fľaš s bielym a červeným vínom. Turisticky najatraktívnejšie je práve červené s príznačným názvom Bátorovčina krv. Ide o odrodu merlot višňovočervenej farby a labužníci sa v jeho chuti zatúlajú až k sušenej slivke.

Trefný suvenír s „krvavým“ obsahom a podobizňou krvavej grófkky na fľaši si na rozlúčku s Čachticami odnášame aj my. Keď sa fľaša minie, môžeme prísť znova. S Bátorovčinou krvou je to vraj podobné ako s jej stopami. Nikdy nezapadnú prachom.

Radovan Stoklasa

Zabudnuté gate

Miestni vedia, že cesty späť niet. Lenže z dediny v náručí Strážovských vrchov a Trebichavského potoka cesta ďalej tiež nevedie. Čo teraz? Zaradiť spiatočku a otočka smer Bánovce? Alebo vypnúť motor a dať si stopku, aj v čase? Trebichava na konci kraja je len jedna.

REPORTÁŽ, TREBICHAVA

Je pracovný, slnečný pondelok. Čas návratu z roboty aj roboty okolo domu. Strážime spojnicu ľavej a pravej gate. Tak tu nazývajú dve hlavné ulice dediny, ktorá z vtáčej perspektívy pripomína nohavice. Na horizonte gatí je pusto. Len psy zacitili cudzí pach a dávajú to štekotom najavo. Vzápätí sa spoza plota domu na pravej gati vystrčí staršia hlava. Je určite silnejšia – administratívne centrum Trebichavy. Informačné tabule v nej navádzajú na obecný úrad, kulturák, autobusovú zastávku, cintorín, danieliu oboru, sušiareň ovocia. Aj na zvoničku so zvonom, ktorý je chránenou pamiatkou. Ľavá gaľa síce ponúka len prameň – akúsi obecnú studňu, ale má zasa viac fajnovejších, prerobených a vyšperkovaných chalúp. V spleti polorozpadnutých, ošarpaných domov pôsobia ako päť na oko.

A kde je pošta, obchod, škola, škôlka, kostol, matrika, krčma? Najbližšie v Slatine, dedine tri kilometre nazad. Krčmu s obchodom postavili asi pred štyridsiatimi rokmi, ale už sa v nej dvanásť rokov nenalievajú. Vraj sa to pre 40 oficiálnych obyvateľov Trebichavy neoplatí. Naposledy pred piatimi rokmi bola v prvý októbrový víkend výnimočne otvorená. Na tradičné Podhorské dni ovocia a medu je tu poriadne husto a vyše tisícika návštevníkov čo-to aj popije. Krčma už dnes nespĺňa minimálne hygienické normy, je z nej akurát sklad pre stánkárov.

Autobusová zastávka s otočkou v pravej gati má pomerne husto zapísaný grafikon. V pracovné dni sem od Bánoviec príde osem spojov denne, cez víkend polovica. Nieкто si povie: aký luxus! Majú koho voziť? Hypoteticky by sa celá dedina zmestila už do prvého z troch linkových autobusov, ktoré do šiestej večer pristanú v Trebichave.

„Oficiálne s trvalým pobytom je nás štyridsať, reálne v týždni sú tu iba starousadlíci. Ostatní prichádzajú na víkendy, vrátane chalupárov. Vekové zloženie? Nemáme matriku, tak skúsím po pamäti. Nuž, máme štyroch nepnoletých. Minulý rok na jeseň boli dokonca krstiny, ďalšie dieťa má tri, potom tuším jedenásť rokov a najstarší bude mať v lete osemnásť. Ľudia v produktívnom veku pracujú mimo obce, lebo tu nie je kde ani čo. A najviac je seniorov, tí nám odchádzajú. Minulý rok sme mali

tri pohreby,“ vyratáva štatistiky starostka Alena Salajová. Od roku 2002 je to tretia žena, čo velí Trebichave. Na zvolenie jej stačilo 21 hlasov. Dedina si zaslúži jednotku za disciplínu v obecných i veľkých voľbách. Účasť neklesla pod 70% a v roku 1994 dosiahla skoro 97%...

Starostka Salajová je inžinierka so zameraním na sociálne vzťahy a ekonomiku a s tridsaťpercentným úväzkom. Súhlasí, že starostovanie je tak trochu za trest. „No povedzte mi, čo vykúzlite z ročného rozpočtu 15 000 eur? To nie je ani na základné veci, elektrinu, odpad, zimnú údržbu, výplatu, opravy, kancelárske potreby... Vodovod ani kanalizáciu nemáme, obecné osvetlenie funguje v šetrnom režime. Na úrade kúrime drevom, preto som zmenila úradné hodiny z dvoch poľdní na jeden celý – piatok. Kým by som totiž v zime vykúrila, poldňové úradné ho-

diny by sa skončili a dreva by bola škoda. Nevieť, ako sa nám podarilo minulý rok zorganizovať Dni ovocia a medu. Dobrí ľudia, sponzori a darcovia ešte nevymreli. Tento rok máme navyše 620. výročie obce, takže...“

V obci trávi starostka piatky plus vikendy a s odpo-vedou na otázku, prečo sa na to dala, nezaváhala: „Som tu doma, odtiaľto pochádzajú moji rodičia, starí rodičia. Poznám tu ľudí. Je to síce zabudnutá dedina, ale mám ju rada. Už za bývalého režimu bola odsúdená na zánik. Asi pre svoju geografickú polohu. To, čo sa kedysi postavilo, začalo chátrať a neinvestovalo sa ani vtedy, ak niečo chýbalo. Katastrofický scenár pomáhajú zvrátiť chalupári. Našli tu božský pokoj a nádhernú prírodnú scenériu. V okolitých horách možno dokonca nájsť niekoľko

vzácných druhov orchideí. Aj týmto je Trebichava výnimočná.“

Alena Salajová sa ešte na skok vrátila do minulosti. „Verili by ste, že počas prvej svetovej vojny tu žilo osemdesť a po oslobodení ešte takmer 650 ľudí? Z tých stotridsať domov v obci mnohé chátrajú. Ľudia začali húfne odchádzať za lepším. Mladí za štúdiom, za prácou aj do Čiech, pretože na okolí – v Bánovciach, cez kopec v Dubnici či Trenčíne – mnohé fabriky pozatvárali. Z prilahlých pastvín sa vytratili bohaté stáda oviec, hydiny, hovädzieho dobytku – súčasť života i tradície. Ostali len najvytrvalejší a spomienky. Asi tri kilometre za obcou z ľavej gate stojí ruina kamenného prístreška. Tam kedysi trávili čas pastieri, dnes po nich ostal odkaz. Aspoň sa potvrdila legenda, že jeden z pôvodných názvov obce Trebichava v preklade znamená treba chov.“

Cestou z cintorína nás dedinou sprevádza starší pán v šiltovke. Priženil sa sem pred päťdesiatimi rokmi. „Bola to tuším posledná ozajstná svadba s veselkou, čo si pamätám. Nie, môj kmotor sa tu ešte ženil o deväť rokov neskôr.“ Paličkou ukazuje na domy pri ceste. Identifikuje ich majiteľov so stručným životopisom, aj nebohých. Okrem jedného mu už všetci kamaráti odišli na druhý svet. Pred dvoma rokmi aj manželka. Občas sa pre zdravotné patálie vyberie na špacír z pravej do ľavej gate. Vďaka nikajúcej sa debate zjavne pookreje. „Prežívame, dožívame, spomínáme. Dnes je tu živo, ale keby ste prišli v pracovné dni ráno, prázdne ulice, záhrady, nikde nikto. Cez víkend chodia chalupári, naposledy ich bolo sedem. Stálych nás je presne dvaťasťtyri. Mne robia spoločnosť dva psy. Vždy v utorok a vo štvrtok chodím na nákup do Slatiny. Ešteže sa o mňa deti postarajú, aj mi navaria.“

Ľuďom z Trebichavy sa akosi ťažšie rozvážuje jazyk. Môže za to samota, fádny životný kolorit i kus hrdosti. Čoraz viac si chránia rodnú hruď pred vonkajším svetom, zvedavým okolím, bleskami fo-

toobjektívov či záľuskom kupcov. Predstavte si, že trebichavských chalúp je v ponuke realitiek stále menej, aj keď viaceré sú doslova na spadnutie. Napríklad aj tie v blízkosti záhradky mladej rodiny, ktorá si odbehla do Trebichavy čo-to porobiť a vyčistiť hlavu. „Je tu zázračný vzduch, nebeský pokoj. Večer síce zapínajú verejné osvetlenie len na hodinu či dve, ale aj v tme tu máme pekné divadlo. Počujeme ručať jelene, na oblohe jasne svietia hviezdy, oddychujeme. Chceli by sme si tu postaviť nejakú vikendovú chalúpku, uvidíme,“ vysvetľuje pani Monika. Manžel ju dopĺňa: „Aj mňa k tejto dedine viažu rodinné väzby. To puto treba mať v krvi, prežiť kus života, aby sme pochopili, prečo miestnym na tých chalupách tak záleží. Mnohí tu zostarli, už nevládzu, bývajú u najbližších inde, ale rodný dom, hoci chátrajúci, je vždy len jeden. A ten veru nie je na predaj.“

Martin Pavlík

Chlap, čo si s hrobárom potyká

Chalupárovi z pravej gate s chraplákom v hlase, nazvime ho trebárs strýco Jindra, by ste osemdesiatku nehádali. Zhovorčivý Moravan plný života šoférije z Lednice od Břeclavi, kde je samá rovina, do Trebichavy pravidelne a často. Odvtedy, čo je na dôchodku, teda vyše dvadsať rokov. Bývalý baník, veľký kavičkár a náruživý fajčiar s diagnózou zdravý. Hrobára ani jeho lopaty sa nebojí. Zázrakom prežil jedno z najväčších banských nešťastí, keď v havírovskej bani Dukla v júli 1961 požiar pochoval jeho 108 parťákov.

„Bola popoludňajšia zmena a zdola poslali dvoch po drevo. S kolegom sme vošli do výtahu, dvere sa zavreli, stúpali sme na povrch. Keď sme vystúpili, pozerali na nás ako na zjavenie. Práve totiž dolu vypukol požiar. Hneď nás brala sanitka do nemocnice. Pravdu nám povedali až po mesiaci, vtedy sa to tajilo. Vraj bol zázrak, že sme to stihli, ostatní chlapi také šťastie ne-

mali.“

Do Trebichavy ho dotiahla dcéra a zvedavosť. „Mala tu starú chalupu či hospodárstvo, také polorozpadnuté. Po troche sme jej aj s mojou pomáhali. Chodili sme stále častejšie. Čudujete sa? Ved' je to tu ako v rozprávke, tá príroda, vôňa, vzduch. Hentem nový prílepek, čo vidíte naľavo, sme si k pôvodnému domu pristavili sami. Pre dvoch to stačí a stále je čo robiť. Majstrujem, motkám sa, užívam si to,“ rozhadzuje rukami strýco Jindra a mieri s vedrom v ruke k obečnému prameňu.

Aby toho nemal málo, doma v Lednici sa ešte stará o veľký sad. „Pestujem všetko, čomu sa na tom našom „letisku“ darí. Marhule, uhorky, rajčiny. Nosím na košovku aj sem, do Trebichavy. Ved' sa spýtajte susedov okolo, aké sú...“ Snaha bola, ale susedov doma nebolo. Na kvalitu úrody zahraničného chalupára v Trebichave sa popýtame niekedy nabadúce. (pav)

Páli vám to? V Bošáci áno

Spracovanie ovocia má špeciálne v Trenčianskom kraji hlboké korene. Od uloženia plodov v skladoch a pivniciach, kde najmä jablká vydržia takmer rok, cez sušenie, spracovanie do lekvárov, až po ovocné destiláty. Tie preslávili Bošácu doma i vo svete. V minulosti sa vozila do Budapešti a do Viedne, odkiaľ to bolo iba na skok do sveta.

DESTILUJEME, DESTILUJEME...

Výroba kvalitnej pálenky je dlhodobý proces. Začína sa výsadbou stromov, ich ošetrovaním, zberom ovocia, prípravou kvasu a samotnou destiláciou. V pálenici sa ukáže kvalita ich práce, keď začne kvapkať. „Destilát sa vyrába priamo z ovocia, jeho fermentáciou sa pripraví kvas, ktorý prepálime. Spracovávame to, čo nám príroda dáva, destilát ničím nedochucujeme, je číry, bezfarebný. Pod kotlami kúrime drevom, je to tradičné, vekmi overené médium a pálenie

má svoj rytmus a tempo, uviedol páleník Bošáckej pálenice Miroslav Kaššovic.

Prepálením kvasu získame vodku, ktorá sa opäť destiluje. Z pohľadu labužníkov je dôležitý záver tohto prepaľovania. „Tam treba dávať pozor, chutnať produkt, nie je vhodné ťahať kyslú vodu, vtedy treba proces zastaviť. Kyslosť je závada destilátu. Pri kvalitnom kvase tento problém neriešime, doťahujeme až takmer na nulu. Od tridsiatky nižšie sa najhojnejšie odparujú aromatické a chuťové zložky, vtedy bývajú de-

stiláty úplne nádherné,“ s ohníčkami v očiach sa rozhovoril Kaššovic.

KVALITNÁ PÁLENKA JE UMENIE

Dobrá pálenka sa dá vyrobiť iba z dobrého kvasu. Pri jeho príprave sa treba vyhnúť chybám, ktoré sa vyskytujú počas jeho zakladania. Najdôležitejšie je zdravé ovocie, dozreté, bez plesní, hnilobných procesov. Produkt z nekvalitného ovocia nemá buket a má aj malú výťažnosť. Dôležitú úlohu zohrávajú aj nádoby, v ktorých ovocie kvasíme. Najlepšie sú plastové, prípadne antikorové, určené na potravinárske produkty, úplne treba vylúčiť hliníkové. Tie sú nebezpečné, rovnako aj železné. Navyše „dodávajú“ destilátu neprijemnú pachuť. Pálenku je najvhodnejšie uskladniť v sklenených demižónoch a vo fľaškách. Problém môžu spôsobiť aj zátky. Korkové dodávajú pachute, navyše alkohol je prchavý a pri malých netesnostiach sa pri

dlhšom skladovaní znižuje množstvo alkoholu v destiláte. Podľa skúseností páleníka sú najlepšie závitové zátky, najlepšie tesnia.

Počas roka sa v pálenici objavajú kvasy takmer zo všetkého ovocia, ktoré rastie na území Bošackej doliny. „Najčastejšie slivky, jablká, hrušky, čerešne, ale aj oskorushe. Každý druh ovocia má svoje pravidlá pri príprave kvasu, ale pri pálení platí zásada, že pravý destilát by nemal mať menej ako 45 % alkoholu. Najlepšie je nad 50, najčastejšie 52 až 54 %,“ vysvetlil Kaššovic.

DO PÁLENICE VOLAJÚ AJ Z PÔRODNICE

V pálenici sa ľudia prejavujú rôzne. Príde človek a po tradičnej „koštovke“ sadne k stolu a krelí, hoci to nikdy predtým nerobil. Alebo príde tichý pán a po niekoľkých pohárikoch začne hovoriť

vo veršoch. „Každý má inú dušu, sú ľudia, čo môžu piť po celý život, a sú ľudia, čo by nemali alkohol ani ovať. Z praxe viem, že alkohol dokáže milé veci, ale aj zatmenie, často aj cez deň“, dodal páleník. Najmä starší ľudia chodia, pospomínajú si na mnohé veci z mladosti. Dedko príde s vnukmi, sadnú si, pozorujú, nakrájajú si slaninku. Alebo mladý človek a spomenie si, že tu bol páliť so svojim dedkom.

V noci volajú z pôrodnice, vraj čo teraz tečie, lebo sa im narodil syn. Rodí sa nový život a v tom istom čase sa rodí aj výborný produkt. Pracovníci pálenice teda oslovia zákazníka, čo práve páli, a dohodnú sa, že „pustiť“ liter či dva pálenky pre novorodenca. Tá sa odloží a otvorí pri životnom jubileu.

AKOSI SME ZDAREBNELI

Z chotára sa vytrácajú staré odrody, počas storočí utŕžili mnohé rany. Od počasia, cez choroby až po zlý prístup ľudí. Dnes sa objavujú rezistentné odrody, krásne rodiace slivky. Miroslav Kaššovic spomenul, že minulý rok mal slivky zarodené priamo na kmeni, nielen na konároch. Miznú sady. Padajú za obeť výstavbe i nezaujmu ľudí. Veľkú chybu vidí majiteľ pálenice v zrušení výkupní ovocia. „Ako malý chlapec som zbieral ovocie a privyrábal si jeho predajom. Bol to zdroj príjmu. Dnes nám národ akosi zdarebnel a ľudia radšej sedia doma a čakajú každý mesiac na to, čo im dátumovo padne z neba. Problém vidím aj vo vysokej spotrebnej dani, vôbec nemotivuje ľudí niečo podniknúť. Je to vecou štátu a ten má stále hlad. Za 25 rokov sa daň zdvihla takmer o sto percent. Keď sú spotrebné dane, zavedme aj nespotrebné. Napríklad takí cyklisti by mali platiť nespotrebnú daň. Nemínajú benzín, používajú asfalt, tisíc cyklistov váži toľko, čo jeden kamión. A navyše im to robí dobre,“ odľahčil tému páleník.

Leo Kužela

Zoznam páleníc a liehovarov v Trenčianskom kraji

Kozinka Miroslav - pálenie ovocných destilátov, pestovateľská pálenica
Novomeského 1321/12, 95701 Bánovce nad Bebravou 038/7602 938
Bolešovská pálenica, s.r.o., Bolešov
K Váhu 480, 018 53 Bolešov. 0905 254 955. bolesovskapalenica@gmail.com www.bolesovskapalenica.com
JMP DISTILLARY, s. r. o.
SNP 1/1, 018 51 Nová Dubnica. 0949 715 291. palenicapoddubovcom@gmail.com www.palenicapoddubovcom.sk
Pálenica v.o.s. - pestovateľská pálenica
Tuchyňa 152, 01855 Tuchyňa. 042/4492 705 0908 744 989
Myjavská pálenica, s.r.o.
Žaboškrekry 214/17,907 01 Myjava. 0903 935 586. palenica@myjavskapalenica.sk www.myjavskapalenica.sk
Akvavita, s.r.o.
Hoštáky 759/7, 906 13 Brezová pod Bradlom. 0915 772 087. akvavita.s.r.o@gmail.com
Bošacká pálenica
Bošáca 148, 913 07 Bošáca. 0905 323 538. bosacka@bosackapalenica.sk. www.bosackapalenica.sk
KOROS B.J. s.r.o.
Bielická 780/108, 958 04 Partizánske. 0907 895 332. jozefbeno@orangermail.sk palenica-partizanske.sk
Red Collin, s.r.o., Nadlice
Nadlice 98, 956 32 Nadlice. 038/5424 446 redcollin@zoznam.sk
Marmil - Ing. Ján Chrenko
Puškinova 1230/29, 958 03 Partizánske. 0903 402 239. morgov@morgov.sk www.morgov.sk
Liehovar na pestovateľské pálenie ovocia
Plevník - Drienové 536, 01826 Plevník - Drienové. 042/4382 119. 0901 782 147 www.palenica.webnode.sk
Pálenica Orlové
Orlové 350, 01701 Považská Bystrica. 0907 487 319. www.palenicaorlove.webnode.sk
Družstevná ovocná pálenica Streženie
Púchovská cesta 48, 02001 Streženie. 042/4675 121. palenica@atlas.sk. www.palenica.strezenice.info
Pestovateľská pálenica Dolné Kočkovce - Pe- map, s.r.o.
Kmeťova ulica 405, Dolné Kočkovce, 020 01 Púchov. 0903 221 282 palenica@kockovskapalenica.sk www.kockovskapalenica.sk
Imperator, s.r.o., Drietoma
Drietoma 184, 91303 Drietoma. 032/6499 385. impera@imperator.sk. www.imperator.sk
Old Herold, s.r.o., Trenčín
Bratislavská 36, 91105 Trenčín. 032/6563 211. oldherold@oldherold.sk. www.oldherold.sk
Mestská pálenica Nemšová, s.r.o.
Rybárska 92/15, 91441 Nemšová. 0907 597 785. www.palenicnemsova.sk
Pestovateľská pálenica spol. s r.o.
Dolná Poruba 61,914 43 Dolná Poruba. 032/6597 292. obecporuba@mail.t-com.sk www.dolnaporuba.sk

Bohatý na históriu, zážitky i ľudí

Riedko osídlený v treťom najmenšom kraji na Slovensku – aj tak sa dá v skratke opísať okres Bánovce nad Bebravou. Zostať pri tomto konštatovaní by sme však nemali – región má krásnu prírodu, viacero turisticky atraktívnych miest, bohatú históriu a je rodom

významných ľudí – trebárs veľikána slovenskej histórie Ľudovíta Štúra. Bánovský okres na juhu Trenčianskeho kraja hraničí s piatimi okresmi a spoločne s okresmi Prievidza, Partizánske a Topoľčany je súčasťou regiónu Horná Nitra. Je prirodzenou spojnicou medzi Stredným

Epicentrum v Uhrovci

Tých, ktorých viac očarila história, by pri svojich potulkách mali zavítať do Uhrovca. Nachádza sa tu rodný dom Ľudovíta Štúra a Alexandra Dubčeka. Minulý rok si celé Slovensko pripomenulo 200. výročie narodenia kodifikátora spisovnej slovenčiny. Jeho rodný dom, v ktorom kedysi sídlila škola, má po 30 rokoch vynovenú expozíciu. Rozdelená je do troch častí – v prvej je evanjelická učiteľská izba, druhá časť je venovaná najbližšej rodine, posledná detstvu a začiatkom štúdia Ľudovíta Štúra. Najväčšia časť expozície zahŕňa ukážku

školy z 19. storočia a zobrazuje dobu, v ktorej Ľudovít Štúr vyrastal a sedel v školských laviciach. A keď budete Uhrovci, určite by ste nemali vynechať aj zrúcaninu Uhrovského hradu. Na rozdiel od iných hradov a zámkov v kraji ju nezbadáte už z diaľky, takže pokiaľ chcete vidieť ruinu so všetkou jej krásou, musíte vyšliapať až hore.

V katastri tejto najznámejšej obce – nielen v okrese – sa nachádza aj Jankov vŕšok, kde počas druhej svetovej vojny pôsobila partizánska brigáda Jána Žižku. Partizáni tu mali vybudované bunkre a v jednom z nich Nemci upálili sedem partizánov. Dnes

Predstavujeme okres BÁNOVCE NAD BEBRAVOU

Považím a Hornou Nitrou, a to aj prostredníctvom štátnej cesty I/50, ktorá cezeň vedie a spája Trenčín s Prievidzou. V budúcnosti by tu mala pribudnúť aj rýchlostná cesta R2. Tento rok by sa mali vodiči dočkať jej prvej etapy – obchvatu Bánoviec n./B.

Okres ohraničuje Považský Inovec, Strážovské vrchy a zasahuje sem aj časť Podunajskej pahorkatiny. Najvýznamnejšiu riekou je tu Bebrava. Pramení nad obcou Čierna Lehota a po takmer 50 kilometroch sa vlieva do rieky Nitra.

V samom srdci okresu leží jediné mesto, Bánovce nad Bebravou. Dnes tu žije približne 20-tisíc obyvateľov, pričom prvá zmienka o meste Villa Ben je v darovacej listine uhorského kráľa Ondreja II. z roku 1232. Mestské výsady získali pred rokom

1376. V stredoveku to bolo mesto remesiel, chýmnych súkenníkov, čižmárov, krajčírov a tkáčov. Začiatkom minulého storočia nadobudlo poľnohospodársko-remeselný ráz a po druhej svetovej vojne sa tu zase rozvíjal priemysel – strojársky, nábytkársky a textilný.

Keď sa rozhodnete navštíviť okresné mesto, tak určite nevynechajte gotický kostol svätého Mikuláša, sochu svätého Floriána i bývalú synagógu, ktorá dnes slúži ako evanjelický kostol. V samotnom centre nepochybne pritiahne váš pohľad rímskokatolícky kostol Najsvätejšej trojice z roku 1802 či budova mestského úradu. Medzi významné pamiatky patria aj pozoruhodný pamätník Ľudovíta Štúra, kaštieľ rodu Otľákovcov a pamätný dom Janka Jesenského.

na tomto mieste stojí pamätník s mohylou a mauzóleum, a každoročne sa tu konajú oslavy SNP. Jankov vŕšok je aj prírodnou

rezerváciou vďaka veľkému výskytu vstavačovitých rastlín – vstavač purpurový, vstavač obyčajný.

S jednou rukou si trúfol aj na Štúra

Svojimi dielami zaujal Jaroslav Velčický Slovensko i svet. Len ťažko sa dá veriť, že všetky vyrezal jednou rukou. Napriek tomu, že to v živote nemal ľahké, srší z neho optimizmus aj láska k žene, ktorá po jeho boku stojí už 50 rokov.

Pôvodne Bánovčan sa do Uhrovca presťahoval v roku 1972. Hovorí, že tento rok je preňho najdôležitejší v živote – narodili sa mu počas neho tri deti. O 12 rokov však prišiel úraz v bani. Hrozilo, že neprežije, napokon prišiel o ľavú ruku. O ďalšie tri roky prišla ďalšia rana – požiar rodinného domu. Napriek životným ranám aj svojmu hendikepu sa Jaroslav Velčický zaradil medzi svetovú rezbársku špičku. „Manželka bola pokladníčkou v zväze invalidov v Bánovciach. Raz bola s ňou pre imobilných v Prievidzi, kam som ju viezol, a práve tu som k tomu celému trochu pričuchol. Keď mi to išlo, vôbec som tomu ne-

rozumel, či to prišlo z neba alebo odkiaľ. No a odvtedy sa tomu venujem už 20 rokov,“ spomína. Najskôr začína tvoriť reliéfy a malé plastiky, potom sa pustil do zložitejších diel, ktoré očarili na Slovensku aj ďaleko za jeho hranicami. Z dielne jedinečného rezbára vyšiel 5-reliéfny drevený oltár aj ukrížovaný Kristus v životnej veľkosti

na križi. Chýbať nemohla ani trojmetrová socha uhrovského rodáka Ľudovíta Štúra. Tá ho však kruto preskúšala po každej stránke – pracoval na nej osem mesiacov a po jej dokončení skolažoval. Rezbárstvo si vyžaduje svoj čas aj úplné sústredenie.

„Keď robím také menšie veci, povedzme do metra, tak to mi zaberie 200 až 350 hodín, menšie do pol metra asi 150 hodín. Nie preto, lebo mám len jednu ruku. Tá práca je zložitá práve vďaka detailom. Nesmie sa to nikde ani zaškrabnúť, a preto treba robiť úplne pomaly,“ dodal. Dnes už robí väčšinu diel pomocou strojov, jemné detaily však vyrezáva rukou.

Najradšej pracuje s lipovým drevom, ale aj s orechom a javorom. Rokmi sa poučil aj z vlastných chýb. Dnes ho nerozhodi ani to, keď po dvojtýždňovej práci zistí, že drevo je poškodené. „Zo začiatku som bol z toho nešťastný, ale teraz to

beriem ako výhodu. Akurát musím trochu zmeniť taktiku.“

Doteraz vytvoril približne 500 rezbárskych diel a neplánuje skončiť. „Teraz dorábam sochu horára, ďalej tu mám tri politické opice – nevidím, nepočujem, nehovorím. Potom tu budeme mať 95. výročie narodenia Alexandra Dubčeka, a to by ma neobišlo, keby som niečo nepripravil. Takže – robota, robota, robota,“ skonštatoval so smiechom.

43

Obci vrátane okresného mesta tvorí okres Bánovce n./B. Viac miest a obcí – 52 – má len okres Prievidza, žije v ňom 3,7-násobne viac obyvateľov ako v okrese Bánovce n./B.

Zdroj: ŠÚ SR, 31.12.2015

Dedina, ktorá vyrába talenty

Dežerice sú heligonárska dedina. Už niekoľko rokov patrí medzi akcie roka v regióne tunajšia Dežerická cifrovačka, ktorej asistuje plný kultúrnik, desiatky muzikantov a skvelá atmosféra. Svoj talent v obci predvádzajú heligonári zo všetkých kútov Slovenska, ale aj umelci z Čiech a Moravy. Minulý rok však bolo o veľkej dedine počuť viac. Môže za to Pavol Kovalíček, ktorý sa prespieval až na tretie miesto populárnej televíznej súťaže Česko Slovenská SuperStar.

S odstupom niekoľkých mesiacov vníma účinkovanie v súťaži pozitívne. „Život sa mi zmenil k lepšiemu a prinieslo mi to v konečnom dôsledku iba pozitíva. Mám viac možností, ľudia ma poznajú. Keď sa chcete venovať hudbe, je to teraz trochu iné, možno ľahšie,“ povedal s tým, že naznačil aj svoje ďalšie plány. „Nechystám CD ani žiadne takéto veci. V strede letných prázdnin možno jedna vec vznikne, a to v súvislosti s filmom, ale ešte to nechcem zakríknúť.“ V SuperStar zaujal publikum okrem iného aj vzťahom k folklóru. V rámci tretieho kola vystúpil s husľami v ruke a zaspieval známu pieseň z muzikálu Na skle maľované. Bronzový finalista SuperStar hovorí, že lásku k ľudovej hudbe v ňom prebudil otec. „Od malička som s folklórom vyrastal a stále to pre mňa veľa znamená. Je to jednoducho super, taká čistá radosť.“

V Trenčianskom kraji nie je o speváckych talentoch núdza. Len v samotnom poslednom ročníku SuperStar boli v trojici finalistov až dvaja rodáci z nášho

regiónu. Okrem Pavla Kovalíčka hviezdila v súťaži aj Emma Drobná z Nového Mesta nad Váhom, ktorá napokon celú súťaž vyhrala.

Spevácky talent z Dežeríc sme však stretli aj na úrade Trenčianskeho samosprávneho kraja. V rámci minuloročného Dňa otvorených dverí prezentoval jednu z postavičiek krajského projektu Hrdina remesla. Jeho cieľom je pútať formou prilákať deviatokov na štúdium na jednej z odborných škôl v duchu hesla: remeslo má zlaté dno. A tak sme Pavla Kovalíčka zo Strednej stavebnej školy v Trenčíne odchytili ako nádejného stavbára v ozajstnom „mundúre“ a s prílbou na hlave... Dvojstranu pripravila (baš)

36 742

obyvateľov žije v okrese Bánovce n./B., z toho je 18 682 žien. Menej, 26 961 obyvateľov žije už len v okrese Myjava.

Zdroj: ŠÚ SR, 31.12.2015

Dnešné menu: Bánovce na tanieri

Zasmažená s chlebom

Potrebuje: 90 g hladkej múky, 120 g bravčovej masť, ¼ PL soli, ¼ PL mletej červenej papriky, ¼ PL rascy, starší chlieb, príp. 1 vajce.

Pripravíme si zápražku z masť a múky, do ktorej dáme červenú papriku, rascu a soľ. Zalejeme studenou vodou (asi liter), rozmiešame a prevaríme. Podávame s chlebom nakrájaným na kocky alebo do polievky pridáme rozmiešané vajíčko.

POLIEVKA

Zemiakové bobáľe

Potrebuje: 600 g zemiakov, 300 g hladkej múky, ¼ PL soli, 400 g slaninky, 150 g cibule, príp. zomleté orechy, práškový cukor, maslo

Zemiaky očistíme, uvaríme v osolenej vode domäkka. Potom sceďime, ale nie celkom, aby trocha vody ostalo. Rozpučíme ich a pridáme hladkú múku – cesto by malo byť polotuhé. Necháme ho trochu vychladnúť. Lyžicou z cesta tvarujeme bobáľe, dáme ich variť do slanej vody, a keď vyplávajú, sú hotové. Polejeme ich opraženou slaninkou na cibuli.

HLAVNÉ JEDLO

Tvarohové slíže

Potrebuje: 500 g hrubej múky, 100 g masť, 2 vajcia, 200 g masla, 200 g práškového cukru, 300 g tvarohu

Pripravíme si cesto zmiešaním hrubej múky s masťou a vajíčkami. Vyvalkáme natenko a ručne nakrájame slížiky. Vyvaríme v osolenej vode. Ešte na horúce slíže dáme maslo, cukor a posypeme ich tvarohom.

MÚČNIK

PREDSTAVUJEME

Okres Bánovce nad Bebravou zastupuje v Trenčianskom samosprávnom kraji trojica poslankýň.

Ing. Mária Hajšová, PhD.
Poslankyňa TSK, predsedníčka komisie pre financie, rozpočet a investície TSK, poslankyňa MsZ v Bánovciach n./B., ekonómka – vysokoškolská učiteľka, SMER-SD.

Ing. Zuzana Máčeková
Poslankyňa TSK, predsedníčka komisie pre ochranu verejného záujmu pri výkone verejnej funkcie TSK, členka komisie regionálneho rozvoja a rozvoja cestovného ruchu TSK, od roku 2002 starostka Uhrovca, predsedníčka Združenia obcí Uhrovská dolina, ekonómka, nezávislá.

PhDr. PaeDr. Rudolfa Novotná
Poslankyňa TSK, členka komisie dopravy TSK, poslankyňa MsZ v Bánovciach n./B., pedagogička, školská psychologička, nezávislá.

Šesťstoročné duby

Prírodné krásy a zaujímavosti nájdeme roztrúsené po celom okrese – pri obci Eutov je to národná prírodná rezervácia Bradlo, v blízkosti Omastinej a Uhrovského Podhradia zase Rokoš, ktorý je jedinou lokalitou Západných Karpát, kde rastie súčasne borovica lesná aj dub plstnatý. Prejsť sa môžete aj lesníckym náučným chodníkom na hranici Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja, a výlet zavŕšiť na Kulhání pri obci Zlatníky, kde nájdete 600-ročné duby. Zaujímavé z hľadiska výskytu vzácnych rastlín a živočíchov sú aj Žrebníky, Smradľavý vrch, Udrina, Okšovské duby, Eutovský drieňovec. Okrem toho vás možno prekvapí, že v okrese sa nachádza viac ako 100 jaskýň. Hoci nie všetky sú verejnosti prístupné, turisti si určite majú z čoho vybrať.

Kam v našom kraji?

MÁJ – JÚN 2016

1.5.2016

Lotz trio – Koncert formácie basetových rohov
Evanjelický kostol, Trenčín, viac info: www.visittrencin.sk, kic@trencin.sk

Habera a Team 33 Tour 2016 – koncert
Zimný štadión Prievidza, Kultúrne a spoločenské stredisko v Prievidzi, viac info: www.kasspd.sk

Stavanie mája na Klepáči – ľudové tradície
OKST Trenčianske Teplice a mesto Trenčianske Teplice, viac info: www.chatabaske.sk

Otvorenie letnej turistickej sezóny- zábava
Zoologická záhrada Bojnice – predstavenie nových zvierat, súťaže a aktivity pre deti, viac info: www.zoobojnice.sk

Hudobný 1. máj - Tradičný prvomájový koncert
Námestie baníkov Handlová, organizátori: mesto Handlová a DK mesta Handlová, viac info: www.handlova.sk

3.5.2016

Výstup na Mohyly M. R. Štefánika na Bradle – turistika
Mohyly M. R. Štefánika na Bradle, organizátor: KST TJ Spartak Myjava, viac info: www.kst-myjava.wz.cz

5.-30.5.2016

Mosty, ktoré spájajú svety – výstava obrazov
Trenčianske múzeum v Trenčíne, viac info: www.muzeumtn.sk

7. – 8.5.2016

23. Jarmok pri príležitosti Medzinárodného festivalu duchov a strašidiel
Organizátor: Kultúrne centrum Bojnice, viac info: www.kcbojnice.sk

4.5. – 8.5.2016 Festival duchov a strašidiel

Na Bojnickom zámku opäť zavládne na niekoľko dní strašidelná atmosféra. Inscenované podujatie je každoročne zamerané na udalosti a príbehy z histórie zámku, a ani tento rok to nebude inak. V máji tu ožije legenda o prízraku a záhadných úmrtiach v rode Pálffyovcov, ktorí dlhé roky zámok vlastnili. „Akoby nad týmto rodom visel tajomný prízrak, neustále sa vracajúci z minulosti, snažiaci sa o vyhubenie rodu... Zlovestný prízrak ženy s temným pohľadom a mŕtvolným dotykom,“ približuje podujatie zámok na svojej stránke.

Ilavská 25-ka – turistika

OKST Tuláci, trasa: Ilava – Sokol – Vápeč – Vlčince, viac info: kstilava@zoznam.sk

Svätofloriánska električka – história, zábava

Jazdy historickou električkou so zaujímavou témou, organizátor: Trenčianska električková železnica, n. o., viac info: www.trezka.sk

8.5.2016

Vokálny koncert

Renatka Feriková (soprán), Jana Nagy-Juhász (klavír) – vokálny koncert, Piaristické gymnázium, Trenčín, viac info: www.visittrencin.sk, kic@trencin.sk

9.5.2016

Prechod Merkúra popred slnečný disk

Naposledy sme mohli sledovať prechod Merkúra popred slnečný disk pred desiatimi rokmi, avšak len z oblasti Pacifiku. Na území Slovenska sme ho mohli pozorovať tri roky predtým – v máji 2003. Ak nechcete premeškať jedinečnú príležitosť, mali by ste 9. mája navštíviť Hvezdáreň v Partizánskom. „2003. Rozhodne ide o mimoriadnu planetárnu udalosť, ktorú by ste mali sledovať počas celého priebehu. Ďalší prechod nastane 11. novembra roku 2019, pri ktorom budeme môcť sledovať len jeho prvú polovicu. Celý priebeh úkazu si užijeme až 13. novembra 2032. Hvezdáreň v Partizánskom ponúka všetkým záujemcom príležitosť bezpečne pozorovať tento jedinečný úkaz prostredníctvom astronomických ďalekohľadov,“ doplnil riaditeľ Hvezdárne v Partizánskom Vladimír Mešter.

13.5.2016

Kým kohút nezaspieva – predstavenie

Divadelný súbor HUGO, Kotolňa mestského domu kultúry, Dubnica n./V., viac info: www.dshugo.sk

13. – 4.5.2016

Region Tour Expo Trenčín 2016 – výstava
Miesto: Expo Center Trenčín, viac info: www.expocenter.sk

14.5.2016

Bánovská päťdesiatka – turistika

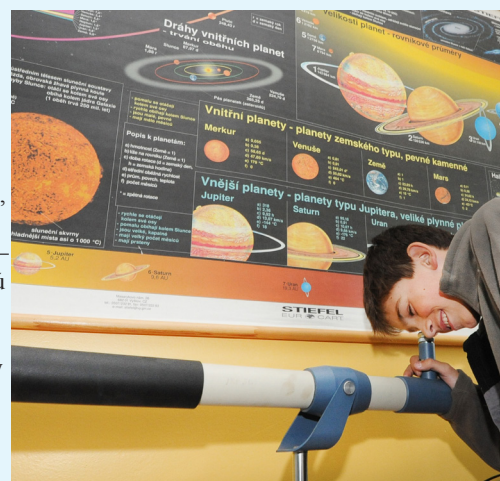
22. ročník Dial'kového pochodu, Klub slovenských turistov Bánovce n./B., viac info: www.kstbanovce.sk

Novodubnická dvadsaťpäťka Ivana Markoviča – turistika

Klub slovenských turistov Kolačín, viac info: www.kstkolacin.webnode.sk

Podjavorinská päťdesiatka – turistika

Klub slovenských turistov Stará Turá, viac info: www.ktst.sk

14. – 15.5.2016

Zóna strednej Európy – šport, autocross

Motoclub Veľké Uherce, viac info: www.velkeuherce.sk

15.5.2016

Zvlnený studený front – divadelná hra

Skutočný príbeh fiktívnej osobnosti, Kino Hviezda Trenčín, viac info: www.visittrencin.sk, kic@trencin.sk

Kysucký prameň z Oščadnice – koncert

Mestské kultúrne stredisko Bánovce n./B., viac info: www.kulturabn.sk

20.5.2016

Tri tvorivé tvory – Divadelno-improvizačná skupina

Veľká sála Mestského domu kultúry, Dubnica n./V.,
viac info: www.dubnica.sk

21.5.2016**Celodenný pochod na Vrchhore - turistika**

Kresťansko-demokratický klub Brodzany, viac info:
www.brodzany.sk

Odvzdávanie Ceny Karla Čapka

Podujatie spojené s významnými osobnosťami kultúry, publicistiky, filmu a divadla, ktorí sa zaslúžili o šírenie posolstva diela bratov Čapkovicov. Laureátmi sa tento rok stanú Zuzana Kronerová, Juraj Jakubisko a Vojtech Čelko. Pietny akt pri Kúpeľnom hoteli Pax, odovzdávanie cien v Kine Prameň, výstava Čapkovci a Slovensko.

22.5.2016**AKVATERA Trenčín 2016 – výstava**

Medzinárodná výstava zvierat, Expo Center Trenčín, viac info: www.expo-center.sk

27. – 28.5.2016**Urbanský jarmok**

Námestie baníkov Handlová, organizátor: mesto Handlová a DK mesta Handlová, viac info: www.handlova.sk

27. – 29.5.2016**Bike fest – šport**

Kálnica, DEMA Bikepark Kálnica, viac info: www.bikefest.sk

28. – 29.5.2016**Folklórny festival**

Trenčianske Teplice, viac info: www.turista.teplice.sk, kultura@slktn.sk

28.5.2016**Majáles**

Amfiteáter Čereňany, organizátor: obec Čereňany, viac info: www.cerenany.sk

Burza starožitností a Gazdovské trhy

Expo Center Trenčín, viac info: www.expo-center.sk

29.5.2016**Bojnické hudobné leto 2016 – festival**

Otvárací koncert, Letný festival vážnej hudby, Huňadyho sála SNM – Múzeum Bojnice, Kultúrne centrum Bojnice, p.o.m, viac info: www.kcbojnice.sk

Kysucký prameň z Ošadnice – koncert

Dom kultúry Bošany, viac info: www.bosany.sk

20. – 21.5.2016**Divadelná jar Jána Roháča**

Nitrianske Pravno je rodiskom legendárneho filmového a divadelného režiséra a scenáristu Jána Roháča. Jeho tvorbu si tu opäť pripomenú festivalom zábavného divadla. „Motívom celého tohto podujatia je pripomínať si najvýznamnejšiu osobnosť slovenskej televízie, ale aj divadelnej zábavnej tvorby. Zároveň chceme inšpirovať súčasné generácie k tvorbe kvalitného divadla,“ povedala riaditeľka Regionálneho kultúrneho centra Prievidza Ľudmila Húsková. V rámci jednodňového podujatia vystúpia viaceré amatérske divadelné súbory a hlavným hosťom večera bude hudobník Pavol Hammel. Súčasťou festivalu je totiž zakaždým aj spomienkový večer, kde vystupujú bývalí spolupracovníci Jána Roháča.

foto: www.rkcpd.sk**30.5.2016****Hana Zagorová – koncert**

Narodeninový galakonzert, Posádkový klub Trenčín, viac info: www.visittrencin.sk, kic@trenčin.sk

1.6. – 30.6.2016**Výstava**

Práce žiakov základnej umeleckej školy – Župný dom Trenčín, organizátor: Trenčianske múzeum Trenčín, viac info: www.muzeumtn.sk

3. – 5.6.2016**XXIII. Kanianske dni**

Dobové stánky, zapálenie vaty, umelci z regiónu i z celého Slovenska, ale aj atraktívny sprievodný program. To všetko ponúkne počas svojich dní najväčšia obec v prievidzskom okrese Kanianka. „V rámci sprievodného programu chystáme turecký útok, kde by mohlo vystúpiť až 90 komparzistov. Budú tu šermiarske zápasy, streľba z kanóna i muškiet. Zároveň – znova v historickom duchu – tu budú aj doboví stánkari, čiže kováči, drotári, pekári a ďalšie atrakcie,“ hovorí riaditeľ Domu kultúry v Kanianke Peter Bielický. Kanianske dni – hody potrvajú od 3. do 5. júna.

1.6.2016**Medzinárodný deň detí na zámku**

Organizátor: SNM Múzeum Bojnice, viac info: www.bojnicecastle.sk

4.6.2016**Myjavská päťdesiatka – turistika**

Pochod Štefánikovým krajom, Klub slovenských turistov Spartak Myjava, viac info: www.kst-myjava.6f.sk

Deň detí s električkou

Trenčianska električková železnica, n. o., viac info: www.trezka.sk

Cesta rozprávkovým lesom – zábava

Organizátor: mesto Handlová, DK mesta Handlová, viac info: www.handlova.sk

Rozprávkovým lesom – zábava

Areál ihriska v Škrípove, organizátor: obec Valaská Belá, viac info: www.valaskabela.sk

Deň detí

Obec Veľké Uherce, viac info: www.velkeuherce.sk

5.6.2016**PACI PC – zábava**

Hudobné pásmo Pesničky pre vaše detičky, Mestský dom kultúry, Dubnica nad Váhom, viac info: www.dubnica.sk

6.6 – 1.7.2016**20. Výtvarné spektrum Trenčianskeho kraja – umenie**

Krajské osvetové centrum, Trenčianske múzeum v Trenčíne, Trenčiansky hrad, Kasáreň
www.muzeumtn.sk

10. – 11.6.2016**Stefanik Trail – šport**

Bežecké podujatie na slovenskej ultra-trail scéne, organizátor: OZ VESTIGIUM, viac info: www.stefanitrail.sk

foto: www.kanianka.sk

11.6.2016**Krajské preteky zdatnosti – turistika**

Regionálna rada Klubu slovenských turistov Trenčín, viac info: www.ksttn.sk, www.kstdca.estranky.sk

Záverečný koncert

SZUŠ Veľké Uherce, viac info: www.velkeuherce.sk

12.6.2016**Bojnické hudobné leto 2016 – festival**

Otvárací koncert, Letný festival vážnej hudby, Huňadyho sála SNM – Múzeum Bojnice, Kultúrne centrum Bojnice, p.o.m, viac info: www.kcbojnice.sk

15. – 19.6.2016**Rozprávkový zámok – zábava**

SNM Múzeum Bojnice, viac info: www.bojniceca-stle.sk

7.6. – 1.7.2016**20. výtvarné spektrum Trenčianskeho kraja**

Trenčianska hradná kasáreň ponúkne to najlepšie z tvorby neprofesionálnych výtvarníkov z Trenčianskeho kraja. Ako povedala Janka Masárová z Trenčianskeho osvetového centra, mnohé práce sú porovnateľné s dielami profesionálnych výtvarníkov. „Samotnej

výstave predchádza krajská súťaž, do ktorej sa môžu zapojiť obyvatelia z celého Trenčianskeho samosprávneho kraja. Z prihlásených prác odborná porota vyberie kolekciu, ktorá bude tvoriť samotnú výstavu,“ povedala. Súčasťou vernisáže výstavy bude aj oceňovanie najúspešnejších autorov z tohto krajského kola. Práce, ktoré vyberie porota, následne postúpia do celoštátneho kola, ktoré sa bude konať opäť v Trenčíne od 2.9. do 2.10. 2016 v priestoroch hradnej kasárne.

17. – 20.6.2016**Medzinárodný folklórny festival Myjava**

Medzinárodný festival už dlhé roky prináša do kopaničiarskeho mesta to najlepšie z nášho i zo zahraničného folklóru. V poradí 57. ročník sa bude konať 17. – 19. 6. 2016 v areáli Trnovec i v centre mesta. Organizátori očakávajú, že sa tu predstaviť asi 1500 účinkujúcich z celého sveta. Myjava sa tak na tri dni stane centrom folklórneho diania na Slovensku. Návštevníci sa môžu tešiť na takmer 40 scénických i nescénických programov určených pre všetky vekové kategórie. „Bohatý program dokazuje, že nie nadarmo je myjavský festival považovaný za jeden z najvýznamnejších folklórnych festivalov u nás a právom patrí spolu s Detvou a Východnou medzi tri najväčšie na Slovensku,“ skonštatoval hovorca Myjavy Marek Hrin.

18.6.2016**Jarmok ľudových remesiel – tradície**

Pravenec – časť Kolónia, organizátor: dobrovoľníci v spolupráci s obcou Pravenec, viac info: www.obecpravenec.sk

19.6.2016**Pochod priateľov lesnej železnice - turistika**

Regionálna rada Klubu Slovenských turistov Trenčín, stretnutie Mníchova Lehota, viac info: rkstpredseda@gmail.com

20. – 24.6.2016**Rezbárske sympóziu**

Sprievodné podujatie 31. ročníka Hornonitrianskych folklórnych slávností, Lesopark v Prievidzi, organizátor: regionálne kultúrne centrum v Prievidzi, viac info: www.rkcpd.sk

22. – 26.6.2016**Festival filmov a umenia IFFTT**

Trenčianske Teplice, viac info: www.turista.teplice.sk, kultura@slktn.sk

23.6.2016**Katka Knechtová – koncert**

Názov: Prežijú len milenci, Posádkový klub Trenčín, viac info: www.visittrencin.sk, kic@trencin.sk

24. – 25.6.2016**Hornonitrianske folklórne slávnosti - festival**

31. ročník, Lesopark Prievidza, organizátor: Regionálne kultúrne centrum Prievidza, viac info: www.rkcpd.sk

Jánsky haluškový festival

Klub slovenských turistov Kolačín, viac info: www.kstkolacin.webnode.sk

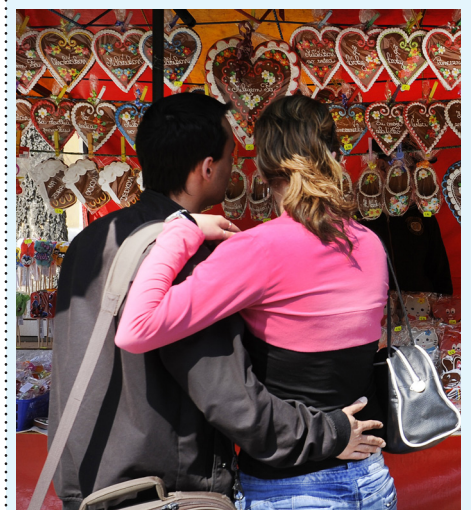
[kstkolacin.webnode.sk](http://www.kstkolacin.webnode.sk)

Natália Oldenburgová a Brodzany – história

Prednáška: Spoznáваме brodziansku históriu, obec Brodzany v spolupráci s múzeom A. S. Puškina, viac info: www.brodzany.sk

26.6.2016**Belušský jarmok**

Beluša má starú a bohatú jarmočnú históriu. Na tú už viac ako desať rokov nadväzuje aj tunajší jarmok. Tohtoročný sa bude konať 26. júna 2016 na priestranstve v okolí obecného úradu. „Tak ako sa kedysi prezentovalo umenie ľudských rúk na trhovách stoloch, nadviažeme na tradíciu aj v súčasnej modernej dobe. Samozrejmosťou je takmer 100 predajných stánkov aj s ukázkou remesiel a rozmanitý kultúrny program, ktorý od 9:30 otvorí tanečný klub EVITA,“ uviedol starosta obce Ján Prekok. Priestor dostane aj domáca skupina Rytmik, mladá belušská kapela Svieca vo vetre, ale aj deti z miestneho CCVČ, ktorých tanečné vystúpenia sú tradičnou časťou programu. V popoludňajšom čase vystúpi Franta Uher s cimbalovou kapelou Gracia, Marcela Laiferová a Puding pani Elvisovej.

Križovka

Keď sa na Želmíry včely... (dokončenie v križovke)

Autor: Juraj Mitošinka	stredoveký náhrobok (kniž.)	4. časť tajničky	značka pre pascal	skr. Organizácie Spojených národov	liečivá bylina	prietah, ťahanica (hovor.)	Pomôcky: újed, kalomel, živočer, tumba	týkajúca sa lode	odseknú	pre, po česky	skratka pre okrem iného	nerast, chlorid ortuťnatý		3. časť tajničky	meno Delona
hlúposť, zadubenosť							usadená hornina						ruský súhlas autor satír		
veľmi sa prekvapila							zalomcoval kartová hra								
značka pre milimeter			neradno stavebný robotník (zastar.)								tlapa, dlaba horská osada				
strukovina pestovaná kvôli semenám				1. časť tajničky vydríduch (kniž.)						darebáci, gauneri dotlačil					
priveľa (hovor.)					štikúta nikto					mužské meno mastia lojom					
Pomôcky: lozero, lot, baráber, lupok, laskas	Ernest (dom.) odbúda							porfýrový tuť zábavný podnik							inými slovami, inak (kniž.)
zadusia, zadlávia							morský hlbkomer úder (hovor.)				Lívia (dom.) úžitkové zviera				
zajačí trus						2. časť tajničky základná tel. vých.					vzorec chloridu draselného preš				
rana po pichnutí hmyzom (zried.)					zasunul (košeľu) jodid draselný							skratka pre a iné letecké krídlo			
priama (odb.)									obkrútil sa						
nech, po česky			súper, protivník							druh tkaniny					

PRANOSTIKY pre gazdov i gazdiné

- Ak je máj záhradníkom, býva i roľníkom.
- Chladný máj s mokrým júnom plnia stodolu zbožím a stohy senom.
- Na Križové dni sadená fazuľa bude mať veľa strukov.
- V máji vlhko, chladno, bude vína na dno.
- Gazda čaká na prejedenie troch zmrzliakov.
- Pred Servácom niet leta, po Serváci niet mrazu.
- Keď sa na Želmíry včely začnú rojiť, dobrá ovca sa už môže dojiť.
- Medardove mrazy vínne révy nepokazí.
- Kto seje na Víta, škoda žita.
- Po Jáne sa i dni krátia i kravy mlieko tratia.
- Deň Petra a Pavla príroda častuje búrkou, ale zem oživa hribmi.

Otestujte si vedomosti o bánovskom okrese

1/ Ktorá z obcí bánovského okresu je počtom obyvateľov najmenšia?

- a/ Podlužany
b/ Uhrovské Podhradie
c/ Slatinka

2/ Kedy sa v Uhrovci narodil Eudovít Štúr?

- a/ 28. október 1818
b/ 29. október 1816
c/ 28. október 1815

3/ Koľko stredných škôl (vrátane gymnázia) je v okrese Bánovce nad Bebravou?

- a/ 3
b/ 4
c/ 5

4/ Aké meno nesie partizánska brigáda, ktorá v čase SNP operovala v oblasti Jankovho vrška?

- a/ brigáda kpt. Jána Nálepku
b/ brigáda Jánošík
c/ brigáda Jána Žižku

5/ Ktorú krčmu si zamiloval tragicky zosnulý horolezec Anton Dobeš, kde organizoval guláš párty a dodnes ju zdobia fotky, vlajočky z Tibetu?

- a/ Uhrovské Podhradie
b/ Uhrovec
c/ Žitná-Radiša

SPRÁVNE ODPOVEDE: 1/b, 2/c, 3/a, 4/ c, 5/ a

Trenčín región, dvojmesačník, máj – jún 2016, číslo: 1, ročník I. Vydáva: Trenčín región, krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR), adresa: Trenčín región - krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897, poštová adresa: P.O.BOX 71, 911 01 Trenčín. **Redakčná rada:**

Eva Frývaldská, Jana Paulínyová, Angelika Sekelová. **Redakcia:** Radovan Stoklasa – šéfredaktor a kolektív autorov. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** - email: redakcia@trencinregion.sk, web: www.trencinregion.sk.

Náklad: 100 000 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trencinregion.sk. Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla I/I: 20. apríla 2016, najbližšie číslo vyjde 30. júna 2016.

Múza kope aj vo vlaku

Teší sa z jari, aj keď väčšinu času trávi v štúdiu, kde pripravuje nový album. Žije už nejaký ten piatok v Bratislave, no za svoj ozajstný domov stále považuje Považskú Bystricu. Medzi nabitým koncertným programom a termínmi predstavení Radošinského naivného divadla, kde hrá, sa snaží nájsť si čas na návštevu rodičov a rodného mesta. Speváčka a divadelná herečka Simona Martausová.

Aké prežívate obdobie, na čom pracujete?

Mám sa veľmi dobre. Cítim sa šťastná a spokojná. Teším sa z jari, z toho, že už je teplejšie, z prechádzok po meste a v prírode. Ale aj z toho, že s kapelou nahrávame nový album, ktorý sa chystáme vydať na jeseň.

Žijete svoj vysnívaný Normálny život – podľa názvu jednej z vašich najobľúbenejších piesní?

Časť toho svojho „normálneho života“ žijem. Nie je to o tom, že sa uzatvorím pred svetom niekde v horách, ale o postoji k životu v mojom srdci :-). Keď sa teším z maličkostí a ku šťastiu mi stačí

jednoduchosť, tak ten normálny život viem žiť aj v Bratislave.

Je tu jar, prichádza máj, pre mnohých najkrajší mesiac v roku. Ožívate s jarou aj vy?

Veľmi. Teším sa, že všetko kvitne, že môžem voňať kvety, hodiť na seba len svetrik a vyraziť do mesta. Moje najobľúbenejšie ročné obdobie je sice jeseň, ale jar je hneď za ňou.

Veľa cestujete, žijete v Bratislave. Ostala napriek tomu Považská Bystrica, odkiaľ pochádzate, vaším domovom?

Je pravda, že veľa cestujem a že už viac-menej som doma v Bratislave. Ale tým

naozajstným domovom aj tak navždy ostane moja Považská Bystrica, kde mám rodičov, sestru, babku a priateľov..

Kam v rámci Trenčianskeho kraja by ste pozvali vašu návštevu, čo by ste jej ukázali?

Takých miest je viac. Príroda je pre mňa miesto, ktoré nestvoril človek. Preto vždy, keď som v prírode, cítim aj v nej aj kus neba. Návštevu by som pozvala trebárs Manínskej tiesňavy, Kostoleckej úžiny, na Skalku pri Trenčíne, alebo len tak do Púchova na kávičku. To sú moje obľúbené miesta, tak dúfam, že by sa páčili aj mojim hosťom.

Vedeli by ste žiť niekde inde – v tró-

poch, za polárnym kruhom? Ste viac letný či zimný človek?

V trópech môže byť fajn, ale žiť by som tam nechcela. Slovensko je pre mňa ideálne miesto pre život. A keby som si mala vybrať nejakú krajinu, tak skôr by bola s krásnymi horami ako s krásnym morom.

Váš otec riadi Centrum sociálnych služieb Nádej v Dolnom Lieskove. Dôverne toto zariadenie poznáte. Ako vnímate životy týchto ľudí a ich pohľad na svet?

Chodievala som za tatinom do práce už od detstva, preto sa tam vždy cítim veľmi dobre. Ľudia, ktorí sú v tomto zariadení, sú pre mňa normálni, s ktorými sa cítim príjemne, tak ako aj s inými. To, že majú nejaký hendikep, neriešim. Mnohí z nich sa vedú tešiť zo života ešte úprimnejšie, dopriať druhým. A to sú veci, ktoré aj pre nás „nehendikepovaných“ môžu byť príkladom.

Mnohí ľudia podobné zariadenie nepoznajú, ako vás toto prostredie ovplyvnilo?

Rozšírilo mi obzor. Nemám predsudky, lebo viem, že aj o tomto je život. Na svete sú rôzni ľudia. Zdraví, chorí, vysokí, nízki. Mali by sme prijímať všetkých.

V tomto zariadení využívali ako jednu z liečebných metód hipoterapiu. Aký máte vzťah ku koňom?

Kone mám rada, ale moja sestra ich má radšej. Určite im aj viac rozumie. A myslím, že aj tie kone majú radšej ju ako mňa :-). Keď si sadnem na koňa ja, tak skôr je to na ňom, či sa rozbehne alebo nie...

Hrávate v RND, hry Stanislava Štepku sú známe svojou jedinečnou poetikou, človečinou a ľudskosťou. Čo vám prináša pôsobenie v tomto divadle?

Radosť. Teším sa, že vďaka hre Poloblačno, v ktorej hrám, môžem tráviť čas so skvelými kolegami a s pánom Štepkom. Je to pre mňa veľmi vzácne, zázitok.

Vaše obľúbené miesto na inšpiráciu, kde tvoríte?

Také nemám, lebo vždy tvorím tam, kde ma kopne múza. Sú však miesta, kde ma múza kope častejšie – a to sú vlaky alebo kaviarne. Inšpiruje ma, čo zažijem ja alebo niekto v mojom blízkom okolí. A to dám na papier a do tónov.

Luboslava Sedláková

SIMONA „SIMA“ MARTAUSOVÁ (28)

dala o sebe vedieť približne pred siedmimi rokmi, keď vyhrala s vlastnou piesňou Nádherný svätý súťaž Gospel talent. Vyštudovala divadelné umenie na Akadémii umení v Banskej Bystrici, ale krok za krokom išla aj za svojím speváckym snom. Najskôr ju označovali ako prekvapivý hudobný objav, dnes sa už jej pesničky stali stabilnou súčasťou playlistov rádii. Spieva, hrá v divadle i na gitare, venuje sa vlastnej hudobnej tvorbe, na svoje albumy píše texty a skladá aj hudbu. Má vypredané koncerty, vydala niekoľko platní, prevzala viacero ocenení. Priazeň publika a fanúšikov považuje za veľký dar, ktorý si veľmi váži.